

моја ЗЕМЈА

мај 2010 број 55

СПИСАНИЕ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО
И РУРАЛЕН РАЗВОЈ

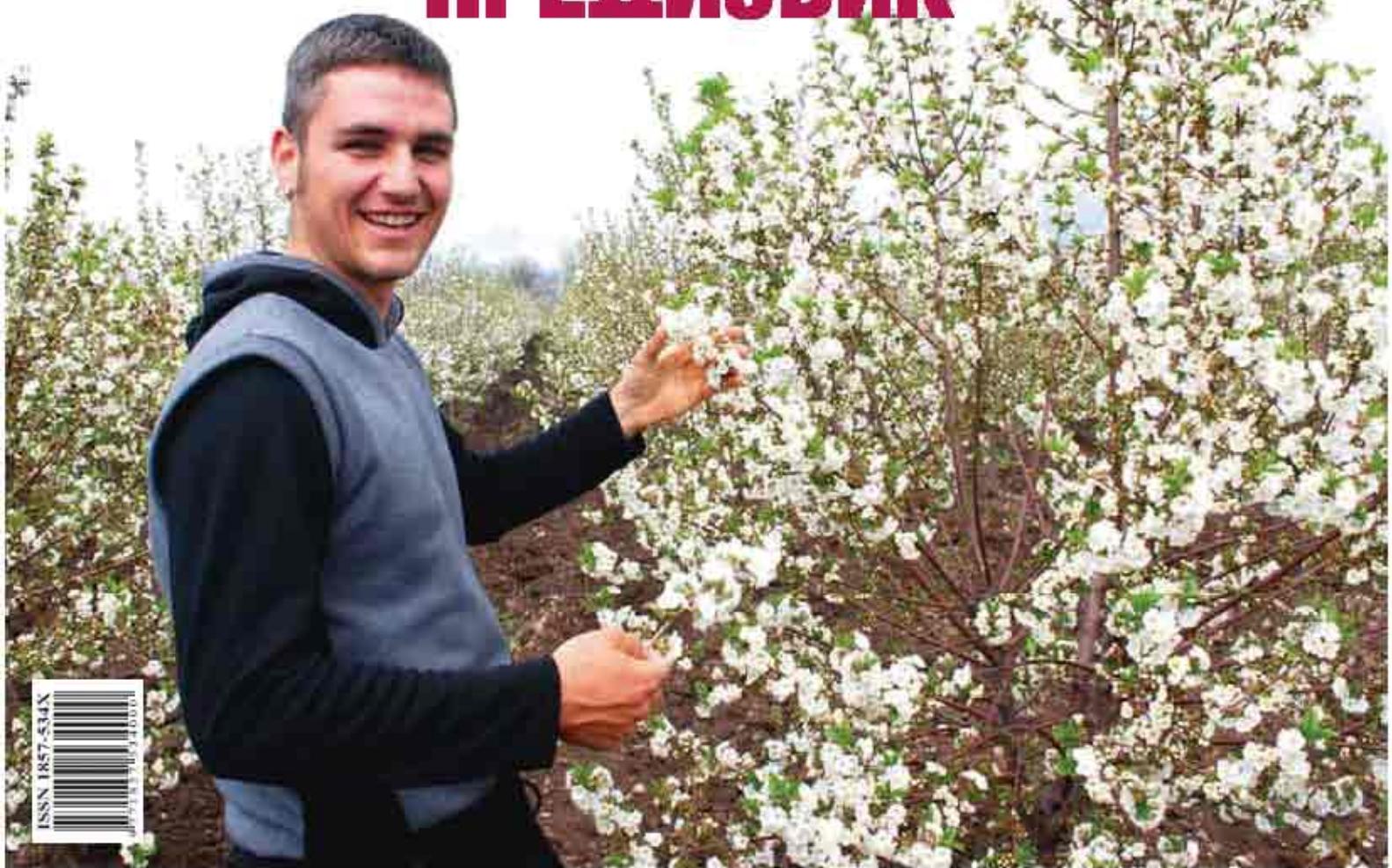
www.ffrm.org.mk

цена: 50 ден.

РОБОТ ЗА РЕЖЕЊЕ
НА ВИНОВАТА ЛОЗА

ВИШНОВИОТ ОВОШТАРНИК ПРЕДИЗВИК

ISSN 1857-534X

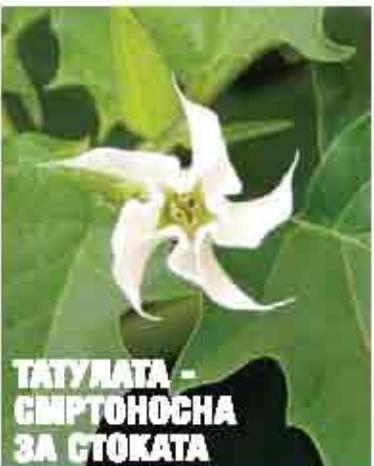
АГРОТЕХНИЧКИ
МЕРИК ВО МАЈ

„ВИЛАМЕТ“
И „МИКЕР“
- НАЈЗАСТАПЕНИ

НАЈСЛАТКАТА
ПРОФЕСИЈА, ДОБРА
ДОПОЛНИТЕЛНА
ЗАРАБОТКА

ТАТУЛАТА -
СМРТОНОСНА
ЗА СТОКАТА

13 Мај - ОСМО ГЕНЕРАЛНО СОБРАНИЕ НА ФФРМ

**ЛІПАСМАТА®
ХАЛКІДІКНΣ**

Генерален застапник за Македонија

ЗСИ

унион

тел.043 363 444

ИМАМЕ СЕКОГАШ НА РАСПОЛАГАЊЕ

12-5-15+2MgO+ME	6-12-18+2MgO+ME	5-20-30
8-30-20	11-15-15	8-16-24
21-0-0	34,5-0-0	16-20-0

и сите типови кристални и течни губрива со потребните микроелементи

ПРЕПОРАЧАНИ ГУБРИВА СПОРЕД ПОТРЕБИТЕ НА КУЛТУРИТЕ

грозје

12-5-15+2MgO+ME	12-12-17+2MgO+ME
прашки, јаболки, вишни	

12-5-15+2MgO+ME	6-12-18+2MgO+ME	5-20-30
житарици		

16-20-0	20-10-0
градинарство	

12-5-15+2MgO+ME	12-12-17+MgO+ME	11-15-15
компир, домат		

5-20-30	11-15-15	12-5-15+2MgO+ME
тутун		

6-12-18+2MgO+ME	5-20-30	9-15-25	11-15-15
ориз			

12-5-15+2MgO+ME	24-12-12+1ZN
пченка	

30-10-5+1ZN	30-7-7	30-15-0
пченица		

Губривата се произведени по ISO стандарди и се обележани со знак CE доказ за европски и национален квалитет.

ЗСИ-УНИОН ДОО

тел/факс 043 363 444 ; 043 363 455 e-mail : na-ki@t-home.mk

по нарачка ги обезбедуваме сите типови губрива

Млечна криза

Во неформални разговори со фармерите во текот на овој период доаѓам до заклучок дека несеките април и мај се период кога повторно се актуелизира цената на млекото. Често пати кога разговараме и ние, новинарите, за тоа кои теми се актуелни во овој период заклучуваме дека тоа е млечната криза. Ваквата практика не е само кај нас, туку и во светот. И тута повторно е актуелизирано прашањето за млечната криза.

Се поставува прашањето: Дали станува збор за вистински проблем или тема која се актуелизира секоја година во овој период?

Кога станува збор за Македонија, тоа е проблем. Фармерите кои одгледуваат крави сериозно се соочуваат со ниската откупна цена која се движи од 10 до 15 денари.

Во медиумите се појавуваат најразлични јаја, кои претставуваат обид за наодбање на вистинскиот виновник. Поедноставно кажано, секој си ја брани својата страна.

Фармерите ги обвинуваат институциите и фармерниците.

Бизисмените ги обвинуваат институциите и фармерите.

А институциите постојано укажуваат дека не сакаат да се мешаат во утврдувањето на пазарната цена.

И така се создава еден круг, каде што не може да се утврди ни крајот ни почетокот. А, ако тута се додаде и „Сведник“, ќе се направи уште една поголема забуна.

Според мене, најсоодветно е да се седне на една звездичка маса со создавање на звездничко тело (фармери, бизисмени, стручни лица и претставници од владини институции) и со конкретни предлози да се изнајдат решенија.

На таков начин, со разговор и комуникација, ќе им се помогне на фармерите да излезат од кризата, која навистина доведува и до уништување на нивните мали бизниси, а и впропшто, на нивната егзистенција.

Само на таков начин ќе се најде почетокот и крајот на овој круг кој со години ги „врти“ нашите фармери.

Со почит,
Билјана Петровска
- Митревска

ФФРМ
академија

Списанието „Млечна криза“ најгуста несекач и е во споменкост на Федерацијата на фармери во Република Македонија. Принат број каде што база организацијата билтен на ФФРМ во април 2003 година, в од делови во 2006 се дистрибуира како несекично списанијално списание за земјоделство и рурален развој.

Моја замјена:
Мај 2010
Издавач:
ФФРМ Медија
Ул. Гито Михајловски, бр. 3,
1000 Скопје
Тел/Факс: 02 3099042
Е-пошта: mojazmeni@ffrm.org.mk
Број на макро сметки:
250-0050000465-38 Инвест банка
380-645333 001-46 Провладит
Банка

Извештен директор и главен и одговорен уредник:
Трајан Димитровски
trajan.dimtovski@ffrm.org.mk

Списанието „Млечна криза“ најгуста несекач и е во споменкост на Федерацијата на фармери во Република Македонија. Принат број каде што база организацијата билтен на ФФРМ во април 2003 година, в од делови во 2006 се дистрибуира како несекично списанијално списание за земјоделство и рурален развој.

Почитувани читатели, сите сугестији, забелешки, прашања и критики, Ве молиме, да ги исправите на наши адресите најнедамо за испрасумот. Со тоа ќе поддржите најдоброто на содржината и ќе добиете информации за Ваше подобро и показателно земјоделско производство или развој на средината. Затоа, редакцијата Ве схрабрува да ни пишувате.

ЕУ
ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПРЕГОВАРАЧКАТА МОЌ НА ФАРМЕРИТЕ

6

Градинарство
ОД ЕДЕН ДЕКАР,
ПЕТ ТОНА КРАСТИВИЦИ

12

Овоштарство
РЕЦЕПТ ЗА КАЛЕМАРСКИ ВОСОК

14

Живинарство
УКРАСНИТЕ ПТИЦИ-ПАСИЈА

24

Механизација
ПОЛУВЕКОВНИОТ „ИМТ-ЗЗ“ НЕ БИ ГО СМЕНИЛ ЗА НИШТО НА СВЕТОТ

34

Никола Николовски

Списанието е финансиски поддржано од Шведската агенција за меѓународен развој. Овој помош се состои и од директно пренесување на искуствата и знаењата од фармерите во Шведска на фармерите во Македонија преку проектот Поддршка на земјоделските здруженија во Република Македонија - SFARM.

Ношниари
Антоанета Димитровска, Моника Ристеска, Моника Талеска

Стручни соработници
проф. д-р Драги Таневски, проф. д-р Ана Ставреоска, Лавида Кучински, Стојан Глагоров, Тони Јованески, Е. Пушкар, Биљана Мисамилоска

Соработници
Мартина Трајчев, Весна Деловска, Нико Љумч, Елеонора Велјаноска, Нада Карманоска
Дизајн: Бригела Џајчи - Скопје
Печат: Пропоинт Скопје

Овчарството пред исчезнување

Пишува: Нико Љумба, член на УО на ФФРМ и фармер

Еден од проблемите со кои се соочуваме е недоволниот број пасишта во крушевскиот регион. Дел од пасиштата се пошумуваат, дел се ораат за одгледување тутун, компир и грав, а во 2009 година, за време на спроведувањето на акцијата „Денот на дрвото“ ни беше пошумено и единственото поило, наречено „Бела вода“, кое беше направено од сточарите во Крушево пред повеќе од 50 години.

Овчарството претставуваше една од најразвиените земјоделски гранки во Македонија. Скоро сите планински пасишта без преполни со овци и никој не веруваше дека овчарството кај нас ќе биде оставено на маргините. Со цел да ја прикажам вистинската слика за овчарството, ќе тргнам од мојот роден крај, Крушево. Во ова место имаше голем број стада и одгледувањето овци се пренесуваше од генерација на генерација. Така беше и во моето семејство - мојот прадедо, дедо, па татко ни се занимаваа со овој бизнис. Гледајќи ги нив, и јас продолжив да се занимавам со одгледување на овци, воведов нови техники на правење сирене и ја модернизираа мојата Фарма. Но, во последно време се прашувам дали добро правам и колку вреди тога што вложувам? Со моите колеги од овој сектор постојано разговараме и сите согледуваате најразлични проблеми во овчарството.

Еден од проблемите со кои се соочуваме е недоволниот број на пасишта во крушевскиот регион. Дел од пасиштата се пошумуваат, дел се ораат за одгледување тутун, компир и грав, а во 2009 година, за време на спроведувањето на акцијата „Денот на дрвото“, беше пошумено единственото поило, наречено „Бела вода“, кое беше направено од сточарите во Крушево пред повеќе од 50 години.

Сега се прашуваме што треба да правиме, каде да ги носиме нашите овци, дали да ги чуваме само во нашите штали (што не е добра практика) или да ги напуштуваме нашите стада.

Ние плаќаме пашарина, а од Јавни пасишта не добиваме ништо. Наместо даги инвестираат нашите пари во нови поила и да ги адаптираат пасиштата, од нивна страна не се прави ништо.

Од друга страна, голем број одгледувачи на овци не можат да најдат овчари кои ќе ги чуват нивните стада, а и онци што ги имаме се лица кои за број време ја напуштаат работата.

Според мене, најголем проблем е тоа што немаме илади лица кои се заинтересирани да се занимаваат со овој бизнис, така што гледано за иднината, тешко можам да речам дека овој бизнис ќе се развива.

Во Крушево во моментов има 800 овци и ако продолжат така работите, за две години ќе ги снема, исто како што се случи со кравите пред 3-4 години. За да се задржи моменталниот број на овци, треба да се вратат пасиштата коишто постоеа пред десет години и да се направат поила. Исто така, сите инволвирани страни (ние - Фармерите и институциите) треба со илегусбена комуникација и заемничко дејствување да ги решаваме проблемите. Ако не се случи тоа, овчарството, една од гранките кои са симбол на македонското земјоделство, ќе исчезне.

Продажбата на јагнињата задоволителна

Продажбата на јагнињата оваа година помина добро и покрај шпекулациите во јавноста дека тешко ќе се одвива откупот на јагнињата поради неработењето на четири кланици, кои немале дозвола за извоз. Да бидеме искрени, во Македонија отсекогаш работеле 4-5 кланици за извоз. Најголем извоз на јагнешко месо имаше за Италија, а се извозуваше и во Хрватска и Грција. Јагнето се продаваше за 140,00 денари, што е многу ниска цена. Според трошоците што ги имавме, тва требаше да биде 200,00 денари по килограм.

Меѓународна конференција

Економското организирање на фармерите – перспектива за развој на земјоделството во регионот

„Економското организирање на фармерите – перспектива за развој на земјоделството во регионот“ е темата на меѓународната конференција која ќе се одржи на 12 мај 2010 година во Скопје. Организатор на конференцијата е Федерацијата на фармерите во РМ. Конференцијата ќе им овозможи на сите учесници да дадат свој придонес преку споделување на искуствата и разгледување на потенцијалните можности за подобрување на земјоделското производство и трговските релации. На конференцијата ќе присуствуваат релевантни претставници на организации од балканските земји, како и претставници од Шведска и Франција.

„Перспективите на македонското земјоделство во Европската Унија“

„Перспективите на македонското земјоделство во Европската Унија“ беше темата на работилниците што се организираа во Кочани, Гостивар, Битола, Скопје и Струмица. Голем број земјоделци од различни региони учествуваваа на работилниците со цел да се информираат за земјоделството во ЕУ. Според нив, најголем проблем е тоа што европското земјоделско законодавство преброа се спроведува во Македонија, без да се согледа дали македонското земјоделство е подгответо за такви промени. Предавач на работилницата беше Мартин Трајчев, претставник на ФФРМ во канцеларијата на Федерацијата во Брисел, кој истакна дека на барање на фармерите вакви работилници ќе бидат реализирани и во нај во други градови низ државата.

Б. П. М.

Кочани

Битола

Скопје

Гостивар

Слаткото од диви смокви презентирано во Богданци и Дојран

Рецептот за подготвка на слатко од диви смокви, е традиционална храна која се прави во Југоисточните предели на државата. Ова е карактеристичен домашен десерт присутен на трпезата во секое дојранско домаќинство. Покрај карактеристичниот плод присутен на југот од Македонија што е под влијание на медитеранската клима, ова слатко е одлика на традиционалното кулинарско мајсторство, бидејќи се вари во дават различни води, а сепак треба да се задриги плодот цел. Слаткото од диви смокви беше презентиран во Дојран и Богданци со пригодна манифестија на која присуствуваа голем број на производители, а воедно беше одржан и Форум. Имено, Мрежата на жени од Федерацијата на фармерите во Република Македонија, помогнаваа во организацијата на оваа манифестија. „Слоу фуд“ овој традиционален производ го заштитија преку нивната листа на типични производи.

Н.К

Средби со млади фармери

Мрежата на млади фармери (ММФ) овој период интензивно работи на евидентирање на своето членство. Националниот тим, заедно со вработените во регионалните центри, активно работат на информирањето на младите фармери и младите поддржувачи на земјоделското двојчење за активностите на Мрежата. Првата средба беше остварена во Струмица каде што Мрежата во моментов има најмногу членови (триесетина).

Во соработка со „Кактусарница“, на новите членови ќе им бидат подарени кактуси на Денот на младите фармери, кој се планира да биде организиран на крајот од мај кога ќе биде избран и најуспешен млад фармер. Имено, Мрежата на млади фармери, во соработка со „ФФРМ медија“ им овозможува на сите зачленети млади земјоделци и лица-поддржувачи на земјоделското двојчење да можат за минимална цена да го добиваат списанието „Моја земја“. Годишната претплата за списанието изнесува 550 денари, а за младите фармери и лица-поддржувачи на земјоделското двојчење кои се дел од ММФ годишната претплата ќе биде со попуст, односно ќе изнесува 300 денари.

Е.В.

Зголемување на преговарачката моќ на фармерите

Копа - Кожека бара да се зголеми преговарачката моќ на фармерите преку зголемување на поддршката на признаени организации на производители (задруги на млекопроизводители) и воведување на законска рамка за колективно преговарање, односно договорање (на линија на социјалниот дијалог)

Пишувач: Мартин Трајчев, претставник на ФФРМ во Брисел

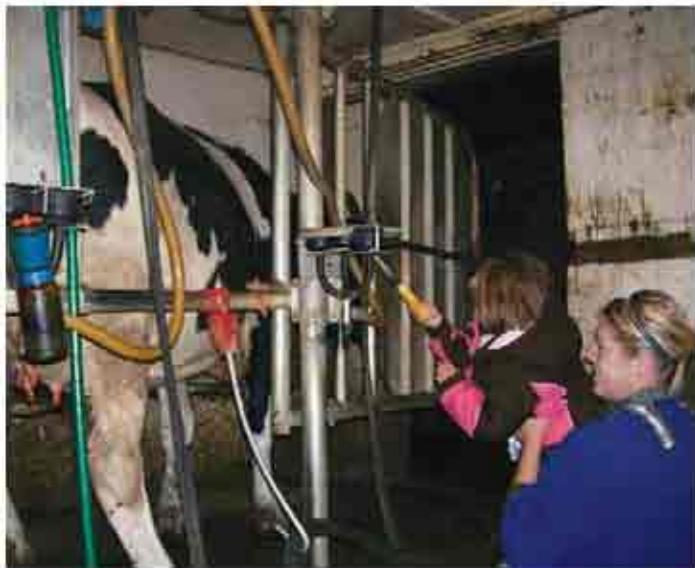
Последните две години претставниците на млекопроизводителите и нивните задруги побираат кај своите национални влади, но пред се и кај Европската комисија и Европскиот парламент (поради Заедничката земјоделска политика која в заедничка за сите нив) да се создадат и спроведат соодветни законски и финансиски механизми со кои ќе се подобри позицијата на европските млекопроизводители, и уште повеќа, ќе им овозможи да опстанат во тешките услови во кои се наоѓаат. Ваквата проблематика е посебно значајна и за земјоделците во Република Македонија. Прво, бидејќи добиваме слика какви мерки бара нашата потенцијална конкуренција и второ - истиите тие мерки можеме и мораме да ги пресликаме, ако сакаме да имаме домашно млеко во услови на таков вид на конкуренција.

Основата на нивните барања е да се воведе строго уредување со пазарни мерки, големи ингеренции за зголемување на преговарачката моќ на млекопроизводителите првенствено преку задржување на постојните мерки за интервентен откуп и зајакнување на извозните субвенции (бидејќи европските фармери сметаат дека како дел од светскиот пазар мораат да бидат поттикнувани за да бидат конкурентни, што е добра лекција за нас).

Поконкретно, преку нивната работа во најголемата европска лоби-организација, Копа-Кожека, бараат да се зголеми преговарачката моќ на фармерите преку зголемување на поддршката на признаени организации на производители (задруги на млекопроизводители) и воведување на законска рамка за колективно преговарање, односно договорање (на линија на социјалниот дијалог) со која ќе им се овозможи законски да се договораат со преработувачите и трговците околу количините, цените и начинот на доставата на млеко. Во Копа - Кожека сметаат дека законски треба да бидат елиминирани и санкционирани таканаречените нефер договорни практики кои се наметнати од преработувачите и трговците за сметка на млекопроизводителите, но истовремено и да се инсистира на поголема транспарентност во целиот синџир на вредности.

Горенаведеното е јасна индикација за тоа дека европските млекопроизводители бараат да бидат третирани фер од другите играчи во синџирот, а во исто време бараат да бидат финансиски поттикнувани од европскиот буџет за да бидат уште поконкурентни на странските пазари, што и не може да се смета како фер практика. Овие информации треба да им станат јасни и на нашите фармери. Како што вели поговорката "Се е дозволено во љубовта и војната..." млекопроизводителите во Република Македонија треба да ги имат исти бенефиции како своите соседи од ЕУ за да не ја загубат „војната“.

А само од љубов не се живее.

contact@epicenter.com.mk
уф. Никола Тимитар 22/1
389 (0) 2 32 35 753

ПОБЕДНИЦИ И ВО 2010!

ЕПИЦЕНТАР Интернационал дава советодавни услуги и експертиса за подобрување на Вашите деловни резултати преку:

ИПА и ИПАРД
Профессионална помош при подготвка на барања и проекти за добивање на помош од предпристапните содржава да ЕУ

Стратешки планирање
Подготвка на документи, стратегии, инвеститиски, финансиски анализи и лизинг

Истражувања
Имплементација на пазарни истражувања, анализ и студии

www.epicenter.com.mk

Огнен Оровчанец
АГРОУНИЈА

БАНКА ШТО ГО РАЗБИРА МОЈОТ БИЗНИС!

“Земјоделето е дејност која бара вклопена, комплетна и индивидуална банкарска поддршка. Во ПроКредит Банка добиват банкарство какво што некогаш не сакувам.”

Одберете и Вие подобре банкарство за Вашот бизнис!”

БИЗНИС • НОВО! ПАКЕТ

За подобро банкарство,
постојано на Ваши услуги:

02 / 2446 000

- 7,5% годишна камата за дозволено пречекорување на сметка
- кредитирање со намалени каматни стапки и намалена пронизија при исплатата
- рефинансирање на кредити без пронизија при исплатата

- електронско банкарство без месечен надомест
- повољности за Вашите вработени
- Visa Business Electron картичка за претпријатија со годишен приход над 6 милиони денари

ProCredit Bank

НОВИОТ ЗАКОН ЗА ВИНО ВО ЗАШТИТА НА ИНТЕРЕСИТЕ НА ЛОЗАРИТЕ, ВИНАРИТЕ И НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Со новиот Закон за вино кој стапи на сила во април годинава се уредуваат механизите за плаќање и управување со лозовите насади, производството, пазарот и прометот со вино, класификацијата на вината, означувањето и заштитата на вината со географски назив и описот и втичништвото на виното.

Целта е да се заштитат интересите на производителите на грозде и вино и потрошувачите на вино, да се подобри општиот квалитет на македонското вино и да се обезбеди добро функционирање на внатрешниот и на надворешниот пазар на вино. Со него, исто така, се дава правна основа за донесување на Националната стратегија за лозарство и винарство.

Во зависност од целите и приоритетите утврдени во Националната стратегија за лозарство и винарство, подигнувањето на нови одделни сорти на лозови насади во некои случаи може да биде условено со добивање на одобрение од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Издаденото одобрение за садење може во текот на три вински години од датумот на неговото издавање. Законот ги дава и основите за регистрирање на површините под лозови насади во Националниот регистар на лозови насади, како и задолжителните декларации на количините на грозде набрано или откупено од последната берба. Лозарите имат обврска да ги пријават новите лозови насади во Националниот регистар на лозови насади што ќе се врши во поддржните единици на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство во рок од еден месец од нивното подигање. Промените на лозовите насади во врска со сопственоста или правото на користење на земјиштето, сортиментот, исклучувањето, начинот на одглаждување и слично треба да се пријават во рок од 15 дена од нивното настапување.

Лозарите имат обврска да ги пријават количините на набрано грозде од последната берба најдоцна до 30 ноември во поддржните единици на Министерството. Трговците со винско грозде, исто така, подлежат на оваа обврска. Лозарите кои произведуваат помалку од 1.000 кг годишно и кои не го ставаат гроздето во промет, како и трговците кои продаваат помалку од 1.000 кг годишно немаат обврска да го пријават своето производство.

На инспектирање на претставниците на лозарите, во Законот за вино се интегрираат неколку одредби со кои се зајмува сигурноста на лозарите за време на откуп на винско грозде. Цената на гроздето за производство на вино се утврдува и се исплаќа врз основа на шефарните единици.

Трговците со винско грозде и производителите на вино се долги најдоцна до почетокот на винската година да објават цената по шефарна единица за секоја сорта на винско грозде поединично по која ќе го откупуваат винското грозде. Откупната цена не може да се снижи до истекат на винската година. Така, се долги да ги именрат шефарните единици на гроздето и на производителите на грозде да им издават потврда за количината на откупено грозде и шефарните единици на гроздето за секоја сорта на винско грозде поединично.

Грозде, шира или вино од увоз не можат да се употребат за производство на вино или да се додаваат во македонско вино. Оваа одредба претставува заштита на домашната винска индустрија и не е наказателна со меѓународните договори за слободна трговија што ги има склучено Република Македонија. Производителите на вино се долги да ги пријавуваат количествата вино произведени од тековната и од претходната винска година најдоцна до 31 декември во поддржните единици на Министерството. Производство на вино и ставање на вино во промет може да врши само винарска винарка која има соодветни простории и опрема и вредбено или влагачко најмалку едно лице со завршено високо образование од областа на лозарството и која е агенција во Регистарот на производители на вино.

За разлика од претходниот закон за вино, повеќе не е потребно органолептичко оценување на вината заради добивање на решение за ставање во промет, што претставува спасување на постапката и намалување на трошоците за производителите на вино.

Законот ги уредува и класификацијата на вината по квалитет, основите за производство, означувања и заштита на вината со географски назив. Географското потекло на вината претставува основа за класификација на вината според квалитет и тие се делат на: трпезни вина, регионални вина (или трпезни вина со географска ознака - ВГО), вина со контролирано потекло (ВКП) и вина со контролирано и гарантитано потекло (ВКГП).

Ваквата класификација на вината е само формална, не имплицира фактички квалитет и повеќе е во согласност со класификацијата на вините во ЕУ. Регионалните вина можат да се произведуваат од грозде кое потекнува од целата територија на Република Македонија. Вината со контролирано потекло можат да се произведуваат од грозде кое потекнува од едно виногорје, додека вината со контролирано и гарантитано потекло можат да се произведуваат од грозде кое потекнува од еден или некол-

ку локалитети или понекога лозарски едици. Производните области (виногорје, локалитет или помала лозарска единица) ги одначува министерот на иницијатива и претходно мислене на производителите на грозде и на вино. Попречни правила за производство, означувања и заштита на вината со географски назив се утврдуваат со елаборат. Елаборатот претставува кратка техничка спецификација на виното, се изработува од научно-стручна установа именувана од страна на Државниот завод за заштита на индустриската сопственост и в колективен документ, односно може да се однесува на сите производители од производната област. Именувањето на вината со географски назив, алицијацието за заштита на називот и примената на елаборатот не е задолжително. Твоа претставува главно маркетингова одлука на производителите на вино, а во поглед на етикетирањето новиот Закон за вино не воведува значителни промени.

Задолжителни податоци се продажната санака, иницијалното количество, вистинската алкохолна јачина, бројот на серијата, бројот на решението за ставање во промет, името и адресата на производувачот или полначот, името на областа на потекло (во случај на вино со географски назив), името на увезувачот или полначот (во случај на увезено вино) и податоци за присуство на суплифи или други супстанции кои имаат алтергени својства. Незадолжителни податоци се видот на виното, трошокот на марка, бојата на виното, годината на берба, името на една или повеќе сорти на грозде, награда, медал или призијатие од официјална инсталација, ознаки во врска со средствата кои се користат за производство или методот за производство на виното и други описани податоци во врска со местото и традицијата на производство на виното.

За непочитување на Законот се предвидени прекрижни и изненадни одредби и еденија за прекрижната постапка. На право лице може да му се изрче глоба во износ од 3.500 до 5.000 евра во денарска противвредност и забрана на вршење на одделна дејност во траење од една до пет години. Не одговорното лице во правното лице може да му се изрче глоба во износ од 600 до 1.000 евра во денарска противвредност и забрана за вршење на должност во траење од една до пет години. Покрај тоа, може да се изрче и глоба на самото место и тоа од 600 евра за право лице и 20 евра за физичко лице. При подготовката на Законот за вино беа консултирани претставниците на лозарите и винарските винарки и голем дел од нивните забелешки и предлози без интегрирани во текстот на Законот.

ЈАВНА РАСПРАВА ЗА ПРИРАЧНИКОТ ЗА ДОБРА ЗЕМЈОДЕЛСКА ПРАКСА

Експертски тим од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, со техничка и експертска помош од Проектот за поддршка на подготовките за ИПАРД (СИПП), ги изработи Правилникот, кодексот и прирачникот за воведување на добра земјоделска и хигиенска практика. На јавната расправа на која присуствуваат и претставници од нејзиниот сектор, земјоделските ардукции и научната, беше истакнато дека во овие три документи се содржани одредби кои се во согласност со европската легислатива и националното законодавство кое се однесува на воведувањето на добра земјоделска практика. Целта на Правилникот е да се намали негативното влијание на земјоделството и на животната средина преку спроведување на исцрпувањето и чекорачната употреба на главните природни ресурси – почвата, водата, животните, растенијата и пределите. Учесниците на јавната расправа се согласија дека Кодексот и Прирачникот за добра земјоделска практика треба да бидат основа за поттикнување на примената на агроколошките мерки и користење специфични субвенции, како и услов за користење на одделни мерки за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој.

Добра земјоделска, односно хигиенска практика се засновува на принципите на примена на најдобрите земјоделски практики при производство на храна за луѓето и животните, врз основа на барањата за одјакливо земјоделство, заштита на животната средина и оптимално користење на природните ресурси.

Тим-лидерот на проектот СИПП, д-р Биргит Шефер, истакна дека ги поддржува запложбите на Министерството за земјоделство за донесување и на Кодекс и Прирачник за добра земјоделска практика, како и за реализација на агроколошките проекти. Тој посочи дека земјоделецот мора да води сметка да

се заштити и да го подобри квалитетот на воздухот, почвата и водата, притоа применувајќи ги минималните стандарди за благосостојба на животните и заштита на растенијата. Ове треба да се направи со цел да се применат минимални стандарди и за заштита на здравјето и за безбедноста при работа. Д-р Шефер нагласи дека воведувањето на Добрата земјоделска практика е динамичен процес кој бара вклучување на експерти и на сите земјоделски служби заради едукација на земјоделците. Претставниците на земјоделските ардукции посочија дека наилate фармери ќе се соочат со проблем при спроведувањето на критериумите на Добрата земјоделска практика, пред сè, на оние кои са однесуваат на одгапченоста на фермите од најлошо место, бројноста на добитокот на фермите, потребите документи за влицирање за субвенции и последиците од згаснување на фермите и создавање на поголема невработеност во земјоделскиот сектор.

Според д-р Шефер, важно е право да се постават минимални стандарди, ве спроведувањето на некои мерки потребно е да трајат и десет години.

Земјоделските ардукции посочија дека постојат повеќе реални проблеми во аграрот кои треба да се отстранат, а за кои сè уште нема законски услови. Такви се прашањето за отпадот од моторните масла, отстранувањето умрени животни, недостапувањето на детални урбанизмички планови во единиците на локалната самоуправа.

Дополнителни предпогоди и сугестији кон Правилникот, кодексот и прирачникот за воведување на добра земјоделска и хигиенска практика ќе можат да се достават и на веб-страниците www.mzsvd.mk на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

ПОТПИШАН ДОГОВОР ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОЕКТ ЗА ПОДДРШКА ВО УПРАВУВАЊЕТО СО ДРЖАВНОТО ЗЕМЈОДЕЛСКО ЗЕМЈИШТЕ

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, Ѓупчи Димовски, и Фернанда Гуериери од Организацијата за земјоделство и храна на ОН (ФАО) потпишаа Договор за отпочнување на Проектот за поддршка во управувањето со државното земјоделско земјиште. Станува збор за двегодишен проект вреден 340,000 американски долари, во чии рамки ќе се изврши преглед и развија на политициите и на Законот за управувања со земјоделско земјиште во државна сопственост со цел да се обезбеди поголема транспарентност и да се подобрят механизмите за давање под закуп на државното земјоделско земјиште. Проектот ќе придонесе за подобрување на управувањето со земјоделското земјиште, за поефикасно водење на земјишната политика и за подобро функционирање на пазарот со земјиште.

„Управувањето со земјоделското земјиште во државна сопственост е компли-

сне прашање, пред сè, поради физичкото и организациското расцепување на имотот, како и поради недостигот од јасни и недвосмислени цели за управување. Прашањата поврзани со земјиштето се многу значајни и за развојот на руралните земјоделци и за јакнењето на способностите за управување со државното земјоделско земјиште“, рече министерот Димовски по потпишувањето на Договорот.

Заедно со македонската Влада, ФАО го идентификува ефикасното и транспарентно управување со земјиштето како основен предуслов за развој на земјоделството. Затоа овој Проект, кој ќе ги обезбеди елементите и капацитетите за ефикасна употреба на земјоделското земјиште, е особено

соодветен за националната стратегија за рурален развој, напомену Гуериери, кој додаде дека земјоделците треба да станат самовработени управувачи способни да се приспособат на таковите предизвици во земјоделскиот сектор.

НЕПРАВИЛНОТО ПРИХРАНУВАЊЕ - НАЈГОЛЕМА

Пишува: дипл. инж. агр. Стојан Глигоров

Почвата е основното средство за растителното производство. Таа е место каде што се вкоренуваат растенијата и од неа се снабдуваат со вода и минерални материји коишто се неопходни за вршење на процесот на фотосинтеза, порастот и развојот, а им овозможува и топлина и воздух. Затоа почвата треба добро да се подгответ. Нејзината подготвка зависи од повеќе мерки - фитосанитарни, кои се применуваат со цел да се отстранят сите настанати болести и штетници на отворено и во заштитен простор, како и агротехнички мерки.

Фитосанитарни мерки: собирање и спалтување на разните растителни отпадоци, иситнување и заварување на растителни делови по бербета, перене на машини и дезинфекција на алат, дезинфекција на површини, итн. Болните растенија и заразените листови можат да видат иззор на болести и штетници.

Агротехнички мерки: избор на површини, кои треба да видат лесни, пропустливи, плодни, со благ наклон кон сончевата страна. Треба да се избегнуваат површини кои на кој билко начин засенчени, ако и покрај речни долини или заливи. Пожелно е да се обезбеди квалитет на обработката на површината за подобрување на физичко-хемиските својства, потребно е и фризирање непосредно пред сеидбата која се извршува на длабочина од 5-10 см.

АНАЛИЗА НА ПОЧВАТА

Еден од најбитните услови напролет е извршувањето на почвената анализа заради остварување на успешно производство, високи резултати, како и правилна исхрана. Резултатите од извршената анализа се показатели за состојбата на хранливите елементи. Пред почетокот на производството се врши контрола на плодноста, содржината на хумус, количеството на фосфор, калиум и калциум и со добавување на потребните губрива почвата се доведува во оптимална состојба на плодност. Неправилното прихранување и наводнување претставуваат једни од најголемите грешки во интензивното производство, кои понатаму неминовано доведуваат до слаби и лоши резултати. Таквите грешки често пати се потпомогнати и со нестручни совети и од луѓе коишто не ја познаваат проблематиката на производството. За да се избегнат таквите проблеми, многу е битно да се вршат чести контроли во текот на производството.

ЛОЗАРСТВО

Во лозарството во периодот од април до јуни потребно е да се извршат одредени операции од кои посебно ќе зависи и редот и квалитетот. Во зависност од условите и фазите на развој, ќе ги нагласиме следните агротехнички мерки:

- Зелена резида или плевење кога ластарите ќе достигнат големина од 10 до 15 см, в тоа се ластари кои непотребно трошат храна;
- Отстранување на неродни ластари;
- Защита од племеница (plazmopara) – ако има поволни услови, таа брзо се шарти и може да предизвика големи штети. До времето на цветања може да се третира најмалку два пати со контактни препарати;
- Защита од пепелница (oldium) или на препаратите за племеница се даваат иfungициди против пепелница. Се употребуваат бројни препарати: „kosan“, „karatan“, „bayleton“ и други системски fungициди;
- Потребна е штитка обработка на почвата и треба да се изврши прихранување на виновата лоза со азотни губрива (количествата зависат од староста на лозата) или, пак, употреба на фолијарни губрива;
- Треба да се прави редовна обработка на почвата, уништување на племелите, племицата, врзување на ластарите, нега на кладите ластари во младите насади, заштита, прихранување, поставување на потпори, пополнување на празни места итн.

Бело синче

Племицата

И НАВОДНУВАЊЕ ГРЕШКА

Црна гнилост

Црна гнилост

ОВОШТАРСТВО

Употребата на заштитни средства од болестите и употребата на инсектициди можат да придонесат за подобрување на квалитетот и родноста кај различните овошки. Особено внимание треба да се обрати на штетите причинети од бактериска планеница (*Erwinia amylovora*). Болеста го зафика целото стебло и тоа изгледа како да е зафатено со пламен, со исушени граници и темни листови. Бактеријата ги зафика сите растителни делови, најчесто цветовите, младите граници, стеблото и коренот, цветовите поизнуваат и на крајот се исушуваат. Младите плодови се смежкурвени, се исушуваат и поизнуваат, неѓутоа не отпадаат, а на кората на стеблото настапуваат рак-ранки кои подоцна пукват. Потребно е често да се врши преглед или контрола на стеблота и внимателно да се следат стадиумите на развој. Најдобар пристап за спречување на ширењето на болеста е интегралната заштита. Една од превентивните агротехнички мерки за заштита е сеидба на отпорни сорти. Битна превентивна мерка е и отстранување на заразените листари или резидба 30 см. под заразеното место, при што и алатот и местата каде што е извршена резидбата треба да се дезинфекцираат. Алатот се дезинфекцира со етилалихол (70%), варкина, формалдехид и други.

ГРАДИНАРСТВО

Заштитата најчесто се извршува против појавата на патници кај доматите и краставицата, против своето гниене, црната дамка и појавата на штетни инсекти. Кај доматите се почесто се среќаваме со масова појава на бактериски рак (*Clavibacter michiganensis*) кој почесто се среќава во заштитен простор. Симптомите зависат од нештото на производство, староста на растението, агротехничките мерки и сортите или хибридите. Причинителот се пренасува со семето и расадот, со водата за заливаче, отстранување на заперици или филизи. Оптималната температура за развој на бактериите е 24-28°C. Правите знаци на инфекцијата се тенкозелени дамки со ограничена нерватурка кои подоцна изумираат и се сушат. На крајот лисјата овенуваат, а плодовите не се развијат. Болата на пресек на стеблото и граниките варира од жолта до јрка и настапува шуплина во срцевината. Превентивни мерки за спречувања се употреба на сертифициран семенски материјал, здрав расад, дезинфекција на пластеникот или стакленникот, плодоред најмалику две години. Сепак, најдобри резултати се постигнуваат со одгледување на отпорни сорти, но на пазарот постојат само делумно отпорни и неотпорни. Хемиски средства коишто се применуваат се бактерициди, бакарни препарати, самостојно или во комбинација со „манказеб“ на секои 7-10 дена. Препорака е редовно да се слади присуството и распространетоста на бактеријата, неѓутоа и едукација на производителите за да можат подобро да ги распознаваат симптомите на болеста и благовремено да ја сувршиат.

Бактериска
планеница

Бактериски рак

Од еден декар, ПЕТ ТОНА КРАСТАВИЦИ

РАНОГРАДИНАРСКИОТ РОД ГО ПРОДАВА (НА ГОЛЕМО, НА ОТКУПУВАЧИ) НА ЗЕЛЕНИОТ (КВАНТАШКИ) ПАЗАР ВО СТРУМИЦА, ПО ЦЕНА ОД 55 ДЕНАРИ, НО ЗАИНТЕРЕСИРАНОСТА НА ОТКУПУВАЧИТЕ ЗА ОВАА КУЛТУРА Е МАЛА, А КОНКУРЕНЦИЈАТА СИ ГО ПРАВИ СВОЕТО

Пишува: Весна Деловска

Жанко Јарковски е млад и конкурентен градинар од село Бориево, производител на раноградинарски култури, и тоа два декара краставици, три декара благ пипер и три декара лут пипер во оранжерији под контролирани услови (парно). Со земјоделство се занимава откога знае за себе (околу 25 години), а во неговата работа му помагаат и неговата сопруга Ценка, како и неговите родители.

Изкусниот градинар објаснува дека производството на краставици за една сезона започнува уште во почетокот на зимата, во декември, кога се садат семките во пластични саксии поставени во затоплен расадник. Во средината

на јануари нив ги засадува на нива, а ја одгледува сортата „софија“ од којашто е многу задоволен. На еден декар одат 2.000, а може и повеќе семки, а една семка чини шест денари..

Наводнувањето го врши со помош на системот „ капка по капка“, а со вода се снабдуваат од т.н. бушотини чија длабочина изнесува околу 80-90 см. Водата сама природно се излева од бушотините и со помош на црево се приклучува до системот.

За прихранување на краставиците, Јарковски користи кристални губриза, а врши и соодветно прскање заради заштита од болести како што се папелница, пламеница, и т.н. лисни вошки.

Третирањето го врши исклучително по совет на агрономи. Интересно за овој фармер е тоа што врз целата земја која се наоѓа во оранжериите става насили од земја со висина од 50 см, која ја носи од друго место. Јарковски вели дека на тој начин влијае на подобрување на квалитетот на земјата односно дека се намалува нејзината влажност (бидејќи целото село е со подземни води кои се излеваат), а со единствена цел - агломерено и рентабилно производство.

„Со берба започнува во почетокот на март, а веруваам дека до крајот на мај ќе завршиш. Од еден декар, тој просек, очекувам околу пет тона краставици“, вели Јарковски. Тој го продава раноградинарскиот род (на големо, на откупувачи) на Зелениот (кванташки) пазар во Струмица, по цена од 55 денари. За време на бербата, како и за садење, по потреба ангажираат и по неколку сезонски работници. Кога ќе завршат со продажбата на краставиците, на истата површина засадуваат есенски донати.

Јарковски, оранжериите ги има ваке шеста година, но вели дека ова е многу скап бизнис. За да изгради една оранжерија му биле потребни 10 илјади евра, а за да си ја поврати инвестицијата, четири години. Во една сезона, која трае три месеци струјата го чини 1.000 евра, а за затоплување на оранжерите троши и по 50 кубни метри драв за еден декар или вкупно 400 кубика драв за сите осум декари што ги обработува.

За прихранување на краставиците, Јарковски користи кристални губриза, а врши и соодветно прскање заради заштита од болести

Неговото семејство не е многу задоволно од плаќањето на краставиците. Бидејќи смета дека заинтересираността на откупувачите за оваа култура е мала, а и конкуренцијата си го прави своето. Така, на пример, само во нивното село се засадени околу два хектара краставици под парно.

Производство во заштитени простори

ОРАНЖЕРИИ ПЛАСТЕНИЦИ

NetaJET

АГРО ТЕХНОЛОГИЈА
АГРО ИСКУСТВО
АГРО ЗНАЕЊЕ

MAGAN-МАК

МАГАН МАК
Орце Николов 71
1000 Скопје Р. М
Тел: 02/3216-147
факс: 02/3216-158

 NETAFIM™

ЕДНОРЕДНИОТ НАСАД - НАЈЗАСТАПЕН

СОВРЕМЕНИТЕ ГУСТИ НАСАДИ ФОРМИРАНИ КАКО ВИТКО ВРЕТЕНО СЕ САДАТ ПОГУСТО, НАЈЧЕСТО НАД 1.200 ОВОШКИ НА ХЕКТАР. РАСТОЈАНИЕТО ПОМЕГУ РЕДОВИТЕ Е 3-4 МЕТРИ, А ВО РЕДОТ СЕ ДВИЖИ ОД 1,5 ДО 2,5 МЕТРИ.

Pастојанието за садење на овошките зависи од овошнинт вид и бујноста на подлогите, сортите, формата на крошната, од еколошките услови на реонот, начинот на основна обработка на почвата во насадите, конфигурацијата на теренот и сл. Подлогата има големо влијание врз разитокот на овошките, а со тоа и на растојанието при садењето. На пример, јаболката на генеративни подлоги во класичните насади се садат на 7-8 и повеќе метри, додека на слабобујните подлоги M26, M9, MM27, јаболката се садат многу густо - 1.000-3.000, па и повеќе садници на еден хектар. Растојанието на садењето на овошките многу зависи и од системот на одгледување.

Класичните насади на генеративни подлоги со слободни круни се садат на најголемо растојание, пакитетите на помага, додека современите густи насади формирани како витко вретено се садат уште погусто, најчесто над 1.200 овошки на хектар. Се експериментира со уште погусти насади со 5.000, 10.000, па и преку 70.000 садници по

хектар. Во овоштарството се забележува постојана тенденција на начнување на бујноста на овошките и подигање на се погусти насади. Најдостапен и најраширен начин за одгледување на јаболка со густо садење претставува едноредниот. Карактеристично за овој начин на садење е тоа што секој ред е ограничен со две патеки. Овој начин е најраширен затое што неговото подигање и технологијата за одгледување се најприфатливи. Растојанието помеѓу редовите е 3-4 метри, а во редот се движи од 1,5 до 2,5 метри, во зависност од подлогата, формата на крошната, применетата агротехника и др. При таков начин на садење, бројот на стаблата се давки од 1.200 па нагоре, а истовремено се обезбедува подобро осветлување на внатрешноста на овошките, подобра обработка, полесна применка на хербициди и заштита, лесно изведување на резидбата и полесна берба. Покрај оваквот густ начин на садење (еднореден), постојат и други начини, како што се повеќередниот систем, систем „ливада“, систем на полно поле и други, кои ќе нас се помалку застапени.

Одличан еднореден насад

Јаболкаша се садат и јако
1.000 до 3.000

КАЛЕМАРСКИ ВОСОК

Често пати поради иеродност, зеради изведување нова перспективна сорта или поради други причини се јавува потреба од прекалемчување на овошките. Оваа постапка најчесто се изведува рано напролет пред или во почетокот на вегетацијата, главно во март-април кога има движение на сковите и лесно се одвојува кората. Постојат повеќе начини на калемења на овошките, а калемењето „под кора“ е еден од најчесто применуваните. Начинот на калемење веќе е образложен повеќе пати, но овој пат ќе пропорачуваме и начин како да се заштитат калемените места на овошките.

Доколку има опасност од птици за калемените драца, добро е да се стави и заштита за да не дојде до отчешување на каледите ластарки. Тоа се прави со втушување пранка во вид на лак над самите калемичини на која ќе застануваат птиците.

РЕЦЕПТ ЗА ЛАДЕН ВОСОК

За калемењето да биде успешно, треба да се употреби добар калемарски восок со кој се преначуваат спојните места и сите пресеци при калемењето. За тоа се потребни: 700 грама калафониум, 100 грама пчелин восок, 75 грама говедски пој и 125 мл шипритус (90% алкохол). Калафониумот, восокот и говедскиот пој се топат во сад на оган, со постојано мешање. Откако ќе се добие еднолична маса, се вади од огнот, се лади и постепено се додава шипритусот со постојано мешање. Вака приготвениот восок, кој се чува во конзерван, може да се употребува најмалку 2-3 години.

Пишувач: **Ламбе Куциноска,**
советник по овоштарство

CROS

- НАЈДЕЛОТВОРНИОТ СИСТЕМСКИ ФУНГИЦИД

Пишувац д-р специјалист Б. Пушкар, стручна советодавна служба

Фуникладиум или „чадлива краставост“ претставува стапаени најзначајна и најштетна болест на јаболката за чии правилно субивиње са темели целокупната програма за заштита на јаболката. Во субивињето на болеста најважно е да се спречи премарната инфекција која трае од почетокот на вегетацијата сè до времето кога плодот ќе заврши шест недели или од 50 до 75 дена.

Сепако, со оглед на надворешните услови како што се влажноста и температурата најсилната инфекција настапува токму во овој врановски период пред цветање, во цветања и после него. Во овој период условите за зараза се исключително поволни поради што е неминовна квалитетна хемиска заштита. Ако во почетокот на инфекцијата е повеќа поврзана под културите и баша доволна само заштита со контактниот фунгицид МАНКОЗЕВ-Р и со CEZAR кој дефинитивно го спречува напомашниот развој на краставоста сега, кога влагата е изразана задовојително а третира-

не со храстакот системичен CROS. CROS е најделотворниот системичен фунгицид од групата на инхибитори на биосинтезата на ергостеролот кој што ќе ја уништи иницијатата и тогаш кога инфекцијата е веќе остварена. Третирањето со CROS најдобро е да се изведе во комбинација со МАНКОЗЕВ-Р постнат секој додик на растојание од 7 дена, или при сушно време третирањата можат да се изведуваат и на 10 дена.

Во заштитата од фуникладиумот важно е да се нагласи третирањето уште кога вегетацијата е во изирување и тој со органскиот бакарен препарат NORDOX 75 WG, како и со CRVENIOT MASLO кое покрај од фуникладиумот, ја штити културата и од преваните форми на листни кошми, како и од цревнот сощен пајак. Овие превентивни третирања се исключително полезни за јаболката и токму затоа е многу важно да се спроведат макар и кога времето не дозволува, како на пример во дождовни услови.

finance
central
europe

THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2004
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2005
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2006
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2007
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2008

ВАРДАР
осигурување

Член на Групацијата triglav

ОСИГУРАЈ ГО СВОЈОТ КАПИТАЛ,
И ПРЕПУШТИ ГО ВО СИГУРНИ РАЦЕ!

„Виламет“ и „Микер“ - најзастапени

Првата сорта се одликува со висока родност и крупни плодови, додека сортата „Микер“ има поголема родност од „виламет“ и созрева неколку дена после неа.

Пишува:
докент д-р Ана Селамовска,
Земјоделски институт -
Скопје

Повеќе информации заинтересираните производители на малина можат да прочитаат во брошурата „МАЛИНА. Фактори на висока родност“, чиј автор е д-р Ана Т. Селамовска. Брошурата е публикувана на македонски јазик и албански јазик со финансиска помош од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на РМ.

Црвената малина (*Rubus Idaeus*) е повеќегодишно растение од семејството рози (*Rosaceae*). Распространета е во шумите на Европа, Азија и Северна Америка, а застапена е и кај нас. Таа е рентабилна, стопански значајна овошна култура, со рано, обилно и редовно плодоносење. Плодовите од малина имаат хранлива, заштитна и лековита вредност. Содржат многу антиоксиданси (антоксијани, витамин С, фолна киселина, провитамин А, витамин В1, витамин В2 и др). Плодовите се богати и со минерални материји (калијум, фосфор, калцијум, желеzo, магнезијум) поради што се препорачуваат во исхраната на децата и постарите лица. Но, и покрај сите овие предности, производствот на плодови од малина во светот е дефицитарно и не ги задоволува потребите на лубето. За жал во РМ се уште нема интерес за одгледување малина, бидејќи тоа не е во скlop со македонската традиција. Иако во нашата земја има поволни почвени и климатски услови за нејзино одгледување, таа е дефицитарна овошна култура. Се одгледува на површина од неколку хектари. Со оглед на барањата на оваа култура кон еколошките услови, не е извршена соодветна реорганизација односно насади од малина се подигнати во реони кои не се многу поволни за нејзин развој и плодоносење. Приносот на единица површина е доста низок, и покрај тоа што биопошкот потенцијал на културата, со соодветни агр и помотехнички мерки обезбедува принос над 20 тони/ха. Постојат и други причини за слабиот принос како: употреба на несоодветен сортимент, отсуство на традиција за одгледување малини, несоодветна агротехника, недоволна обезбеденост на работна рака за одгледување и берби,

ниски откупни цени и др. Со оглед на големата побарувачка на пазарот од една страна и недостаток на плодови од друга страна, во иднина нејзиното производство треба да се интензивира, кое може да се постигне со решавање на горестоменатите недостатоци како: воведување на висококвалитетни сорти и сорти за механизирана берба на плодови, реонирање односно одгледување малини во соодветни климатски и почвени услови, употреба на квалитетен саден материјал, примена на соодветна агротехника и нови технологии во производството. Особено е важно соодветните трговски организации со овошје, ладилниците и сл. да ги договораат цените со производителите и да постојат гарантирани откупни цени, што ќе обезбедат поголема стабилност на производството на малина. Ништо нема да се постигне, доколку не постом фер однос и добра соработка и договор помеѓу производителите

Фармерите кои сакаат да одгледуваат малина треба да направат правилен избор на сорти и правилен избор на реон. Изборот на сортата е најважен фактор за успешно производство на малини. Создадени се повеќе од 1000 сорти, но мал е бројот на економски значајни сорти. Во однос на сортиментот, меѓу водечките сорти малини се еднородните сорти „виламет“ и „микер“. Посадочен материјал од овие две сорти во републикава произведува само Земјоделскиот институт во Скопје. Доколку фармерот сака да увезе материјал од други сорти за големопродажба, истите треба да бидат запишани во Националната сортна листа.

Малината успева во планински предели до 1200 метри надморска височина, но кога станува збор за обезбедување на високоинтензивно квалитетно

производство, најдобро е да се одгледува на надморска височина од 300-800 метри. Најдобро расте и најголеми приноси дава во предели кои соодветствуваат на сине во природните букови шуми. Тоа значи дека малината бара малку повлажна клима, односно реони со поефект од 800 mm врнежи годишно и висока релативна влажност на воздухот. Најдобро и одговараат климатските услови во битолскиот, крушевскиот, беровскиот реон, во кои реони дава високи приноси и плодовите постигнуваат висок квалитет.

Сортата „виламет“ е сорт со висока родност и крупни плодови. Плодовите созреваат во втора половина на јуни. Бербата на плодовите трае 30-40 дена. Се употребуваат за свежа употреба, замрзнување и преработка. Според искуствата на производителите, кај нас оваа сорта покажува многу добри резултати. Сортата „микер“ има поголема родност од виламет и созрева неколку дена после неа. Најзините плодови се крупни и се карактеризираат со уедначеност во големината и обликот. Тоа е сортата чии плодови се погодни за механизирана берба.

Приносот и рентабилноста во одгледувањето на малина зависи од локацијата и организацијата на територијата. Насадот од малина треба да е на локација снабдена со вода, поврзана со пазар и во близина на потрошувачки и преработувачки капацитети. Парцелата за одгледување малини треба да биде на североисточна или северозападна экспозиција, со благ наклон. Треба да се одбегнуваат рамнини, долини и депресии, односно места каде што се задржува студениот воздух, како и западните страни, кои се изложени на директен удар од студените ветрови. Малината не треба да се одгледува во реони каде има честа појава на ветер. Таа е ентомофилно растение. Во природни услови се опрашува со инсекти, поради што е пожелано во близина на малините да има пчелни семејства.

Подготвка на почвата

Почвата на која се подигнува насад од малина треба да биде влажна, лесно растресита и плодна, со околу 3 до 5% хумус. Не поднесува суви, варовити, песокливи, многу кисели и алкални почви. Киселоста на почвата треба да биде околу 5.5-6.5. На кисела почва се јавува недостаток на калциум, магнезиум и доведува до побра развој на бројни болести, а на алкални

почва страда од хлороза. Пред подигнување на насад се врши подготвка на површината која се состои во: уредување и чистење на површината од камења, корења, плевели, потоа следува оранье, мелиоративно губрење, уништување на плевели и доколку има потреба се врши одводнување. Малината не треба да се сади на почви каде што претходно се одгледувало малина, јагода, компир, домат, пченка. Соодветни предкултури за малината се легуминозите, грав, грашок, детелина, зелка и др. Малината не треба да се сади како меѓукултура во повеќегодишни овошни насади.

Садење

Малината може да се сади наесен, се до пролет. Есенското садење е подобро од пролетното. Наесен садени садници имаат подобар прием, развиен коренов систем, во првата вегетација развиваат силни изданоци, а во втора даваат повисоки приноси.

За садење се користат здрави, сортно чисти и квалитетни садници. Кореновите жили се прикратуваат за една четвртина од својата должина. Потоа се потопуваат во раствор од фунгицид и каша подготвена од свежа говедска балега, земја и вода. Садењето се врши рачно и машински. Се сади во бразди или дупки. Длабочината на садење ја одредува кореновиот врат на садницата. Коренот внимателно се покрива со ситна земја, при што се води сметка да не се оштетат вегетативните пупки од кои потенцираат новите изданоци. Земјата околу садницата лесно се нагазува. Веднаш после садење, садницата се залива со вода.

Нега на малините

Нега на малините во првата година се состои во: скратување на изданоците на висина од 15-20cm од површината на земјата односно на 2-3 пати; обработка на површината во тек на вегетација, губрење (2-3 пати во текот на вегетација со 80-100кг/ха KAN-27% или со 50кг/ха уреа); наводнување, уништување на плевели и заштита од болести и штетници, доколку има потреба. Во првата година не се препорачува користење на хербициди. Нега на малините во род се состои во: навремена обработка на почвата, губрење, уништување на плевели, наводнување, резидба, заштита од мраз, болести и штетници.

Пишува: Маркодонка Балдазарска

ВИШНОВИОТ ОВОШТАРНИК ПРЕДИЗВИК НА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

СЕМЕЈНО ИСКУСТВО,
ОБРАБОТКА НА
ПОЧВАТА, САДЕЊЕ,
КРОЕЊЕ, ЗАШТИТА И
ПРАКТИЧНА РАБОТА
НА НАСАД СО 3.600
ВИШНОВИ ДРВЦА.
КАКО РЕЗУЛТАТ НА ТОА
ОЧЕКУВААТ ПРОСЕЧНО
7-8 КИЛОГРАМИ
ВИШНИ ОД ЕДНО ДРВО,
МОЖЕБИ И ПОВЕЌЕ,
БИДЕЈКИ ВИШНИТЕ СЕ
ВО ДОБРА КОНДИЦИЈА

Младите земјоделци Даниел и Ненад Петкови од Пробиштип се редок пример за тоа кога децата ја продолжуваат семејната традиција во земјоделството. Тие одбрале одлична траса во животот – професија водена од практиката, званието и семејното искуство. Тргнале по стапките на својот татко, Тодор кој не само што е земјоделски инженер, туку и многу години практично се занимава со земјоделство. Тие студираат на Земјоделскиот факултет, Даниел во Скопје, во четврта, а Ненад во втора година во Штип, но се и сопственици на 3,5 хектари овоштарник со вишни. Годинава браката го очекуваат првиот официјален род од својот овоштен насад со 3.600 дрвца. Вишновиот насад е на седум километри југоисточно од Пробиштип, во атарот на Петрино, селото од кое потекнуваат корените на ова семејство. Постариот син, Даниел,

на чие име се води овоштарникот, во моментот е најголемиот индивидуален земјоделец со вишнов насад. Инаку, одгледувањето на вишната во регионот на Пробиштип е релативно нова практика.

На почвата на која сега се белешат расцветаните вишнови драца, нивните родители претходно одгледувале пченица. Од оне 3,5 хектари годишно добивале околу 15 тони пченица. Последниот пат таа се продавала по 10 денари и тие заработка околу 150.000 денари. Кога ги одбили трошоците, заработкачката изнесувала једвај 30.000 денари. Затоа решиле на свој сопствен начин да одгледуваат нешто друго. Размислувале да посадат модра слива или лешник, но разгледувајќи ги условите и потребите за нив (лешникот бара иконку влага – систем за наводнување), се одлучиле за вишна, бидејќи таа стасува многу порано, бербата трае најчесто од 20 до 30 јуни, што значи

„Со редовната обработка на површината, оране, култивиране, не дозволувам влагата да малзее од почвата. Затоа овоштарникот го ораме најмалку четири пати. Започнуваме уште доцна навесен, кога ораме меѓу редовите и попречно. Потоа во март го извршувааме и првото пролетно оране, а во зависност од временските услови, започнуваме и со култивирање. Тоа значи ситниве на групките, пополнување на браздите што се искористи во редовите и меѓу нив, со што не се дозволува испарување на влагата од почвата. Со самото оране не се дозволува да реснат и плевелите во насадот, а кога нема трева и плевел, нема и ниту потрошувачка на влагата“, објаснува Даниел кој се занимава со хемиските работи, подготовката на препаратите и крошење, додека Ненад ги извршува механичките работи.

дека се избегнува најголемата суша. Целиот овоштарник е посаден само со сортата „облачинска“ која е и најварана на пазарот. Оваа година, четврта откако е подигнат овоштарникот, е и првата официјално родна година. Тога е една од причините поради кои ги посети и екипата на „Моја земја“. „Ланси, на третата година од посадувањето, вишните за прв пат родија. Собревне околу 4,5 тона вишни или 1,5 килограми од едно дрво. Годинава очекуваме во просек 7-8 кг од една вишна, можеби и повеќе, бидејќи вишните се во добра кондиција. Добро ги одгледуваме. Защитата за овие три години е највремено спроведувана“, вели Даниел Петков кој е член и на Мрежата на млади фармери на ФФРИ.

Тој раскажува дека за овие четири години не користеле никакви хербициди против плевелите, туку ги отстранувале исклучително механички, додека окопувањето на драцата го изведувале физички, со што исто така се уништува плевелот. За разлика од другите вакви овошки драјд, раскажува Петков, вишната најмногу страда од монилија (*Monilia laxa*) која се појавува во време на цветањето и потерувањето на младите ластари, односно идните родни граничиња. „Доколку токум на това попе се направи правилна заштита, секој одгледувач на вишни ќе биде обезбеден со добар род. За заштита од оваа болест има повеќе програми кои ги нудат разни фирмии во замјава, а ние некој од препаратите („Корус“, „Сигмун“) ги набавуваме од земјоделската аптека која е во сопственост на семејната фирма „АгроЖито“. Но, и покрај заштитата од болестите, по прештетување е пожелно да се користат и инсектициди токум против појавувањето на молецот во вишната“, детално објаснува младиот земјоделец. „Заштитата најпре стартува со зимското прскање, кое се реализира по кроенето на вишната (всушност, по секое кроене следи прскање). При зимското прскање се користи црвено масло соfungицид или инсектицид, а некои производители

Семејството Петкови, во рамките на својата приватна фирма „АгроЖито“, обработува околу 200 хектари земјоделско земјиште под концепција, од кои 80% се под гравија, додека останатите со јачен и наслојувачки репак, која е предикник за Ненад.

користат бордовска чорба (бакарна вар), кој ја прават самите и во која ставаат инсектицид. Зимското (прво) прскање се реализира пред да настапи вегетацијата (февруари - март), кога веќе имаме розови пупки, односно кога тие се во форма на балонче, пред да се отворат. Потоа следува прскање во самото цветање и, според мене, најбитното прскање се реализира по прецветувањето, кога се користи и fungицид за заштита од монилијата и молецот кој го напаѓа самиот плод, односно во фаза кога вишната е формирана како зрно од грашок. Јас практикувам уште една заштита пред вишната да почне да зреа. Таа е последна за родната година, но не и за календарската година. По бербата, за секоја овошка е многу витно третирањето со заштита. Значи, по бербата, заштитата со препарати на база на бакар е, исто така, задолжителна. Последната заштита, според мене, е кога

половина од листовите се спаднати, значи во фаза на пагање на листовите“, раскажува Петков. „Од овие 3.600 драца очекуваме 25 до 30 тона вишни. Пласманот е договорен со „Фруктана Аргулица“, а за цената очекуваме да не биде под 20 денари“. Младиот земјоделец открива дека во семејството планираат навесен да го прошират производството со подигање на лозов насад на 7-8 хектари и тој исклучително со трпезно грозде. Според нивните анализи, тоа не е доволно застапено на пазарот.

Браката сметаат дека Пробиштип е млада населба: „Речиси сите сме од околините села, што значи дека секој има по некој декар обработлива површина во близина на градот и доколку се има желба, секој може да работи. А, се издаваме дека најскоро и хидросистемот „Злетовица“ ќе биде готов, па ќе може да се обработуваат и култури ком бараат повеќе вода.“

ОСМО ГЕНЕРАЛНО СОБРАНИЕ на ФФРМ

Редовната годишна седница на Генералното собрание на ФФРМ ќе се одржи на 13 мај 2010 година, каде што ќе бидат разгледувани извештаи, буџет и понатамошните активности на ФФРМ. Генералното собрание е највисоко тело на Федерацијата на фармерите во Република Македонија. Собранието е составено од делегати кои се претставници на земјоделски здруженија, сојузи и трговски друштва формирани од земјоделските здруженија. Секој член кој ги има исполнето своите обврски кон ФФРМ има право да делегира делегат во Генералното собрание. Оваа година делегатите на Генералното собрание ќе избират Изборната Комисија, која наредната година ќе избира нови членови на УО на ФФРМ.

Делегати на
Генералното собрание 2009

ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛАТИ ВО 2009 ЛОБИРАЊЕ И ЗАСТАПУВАЊЕ НА ИНТЕРЕСИТЕ НА ФАРМЕРИТЕ

- На Вартање на ФФРМ, Министерството за финансии направи корекции на Законот за персонален данок на доход со што се намали основницата за плаќање на паушалното односочување во земјоделството од 65% на 20% од бруто-приходите;
- Федерацијата издејствува ист трактат на индивидуелните земјоделци со останатите фирми, со иницирање на измена во новиот закон за задолжително социјално осигурување при што минималната основница е 50% од просечната плата наместо цела бруто-плата, односно наместо 7.400, масачните трошоци за придонеси се намалуваат на 3.713 денари;
- Федерацијата, во преговори со Министерството за финансии, успеа да го реши проблемот со одблизувањето на персоналеното данок од страна на откупувачите преку стапната цена, при што Министерството издава документ со кој се известуваат сите откупувачи дека немаат таква обврска;
- Решавање на проблемите на земјоделците поврзани со субвенционирањето. Федерацијата организираше многу средби и состаноци со претставници на ресорното Министерство и со Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој за решавање на овој проблем и како резултат на тов голем број земјоделци го остварија правото за користење директна финансиска поддршка;
- Федерацијата организираше информативни состаноци со претставници од сите здруженија со цел најавување, правилно и помасово да се информираат земјоделците за програмите за директно субвенционирање во земјоделството, како и за програмата за рурален развој;
- Остварени се повеќе средби со Управата за ветеринарство (безбедност на храна, традиционални производи, дополнителни услуги за фармерите, обештетување на земјоделците на кои им се одземани грбот добиток заболени од бруцалоза и туберкулоза);
- Федерацијата подготви предлог-програма за финансиска поддршка во земјоделството за 2010 година, врз основа на целосна секторска анализа согласно стратегијата за земјоделство и преку организирани форуми во сите центри;
- Федерацијата активно учествува и ги пренасуваат своите ставови на собраниската Комисија за земјоделство и рурален развој при расправите за: Буџетирање во земјоделството, Законот за пасишта, состојбите во млекопроизводството, Законот за органско производство и друго. Свои претставници, исто така, имаше на работните форуми на МЗШВ, меѓутоа со поголем вклучен во формални учество отколку со намера на МЗШВ вистински да ги слушне фармерите;
- ФФРМ спроведе информативна кампања за програмата ИПАРД преку своите азаботени кои се обучени за оваа програма. Исто така, Федерацијата покани стотина фармери на кампањата на МЗШВ за публикација на ИПАРД;
- Предлог-ревизирање на Стратегијата за земјоделство и рурален развој за 2007-2013. Федерацијата, по пат на организирани форуми и вклучување на сите земјоделски здруженија, ги информира фармерите за постојната Стратегија за земјоделство и рурален развој и идлее со предлог-измени и дополнувања на истата, а од Министерството беше ветено дека во 2010 година ќе работи на тие предлози;

Мрежа на клоци фармери

ЗОИМОЈА ЗЕМЈА

Посета на Сашајан Нипсан во РМ
во Шеќербаз на октомври 2009

ГРАДЕЊЕ НА СТРАТЕШКИ ПАРТНЕРСТВА СО ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

- Најзначајна техничка и финансиска поддршка за спроведување на годишниот план на активности на ФФРМ за 2009 година е проектот СФАРМ 3 - Проект за Поддршка на замождальските организации во РМ, финансиран од Шведската меѓународна агенција за развој (СИДА). Поддршката особено беше коризена во делот на размена на искуства со Шведската федерација на фармери (ПРФ), демократскиот развој на организацијата, како и промовирање на интересите на жените и нивно зајакнување.
- Соработка со АПРЗ - Агенција за поттикнување на развојот на замождальството. Федерацијата во соработка со Агенцијата реализира обуки на неколку различни теми во поенек во здруженија на фармерите.
- Соработка со Копа - Комека преку канцелари-

јата на ФФРМ во Брисел, во насока на подобар проток на информации од Заедничката замождальска политика на Европската Унија. Информациите се главно од работната група на Копа - Комека, која придонесува за следење на европските и креирање на политичките за лобирање на ФФРМ.

- Соработка со „Холштајн САД“ и регистрација на ново здружение на граѓани во рамките на ФФРМ, „Холштајн Македонија“.
- Соработка со француската организација АСДИ. Во 2009 година се остварила средба со претставниците на оваа организација при што беа прибирали податоци и беше скочирана состојбата во замождальството во нашата земја со цел да се идентификуваат можностите за идна соработка.

Форум за разгледување на Стартапцијата за замождальство и рурален развој за 2007-2013

Делегација на ФФРМ во Брисел

Commission européenne
Europese Commissie

ПОВАЖНИ НАСТАНИ НА ФФРМ

- Претставници на ФФРМ присуствуваат на средба со Француската замождальска комора (АПЦА) на која се разговараше за партнерира соработка преку размена на искуства, експертска поддршка, обуки и други активности. На истата мисија, ФФРМ оствари средба и со Меѓународната федерација на замождальски професионалисти (ИФАП).
- Федерацијата, во соработка со ПРФ и МААСП, организираше конференција за подигнување на свеста кај фармерите за климатските промени и за тога не кој начин замождальството влијае на климата. На конференцијата биле презентирани истражувањата направени за нашата земја со предвидувања до 2100 година.
- Дан на одгледуваачите на овци и кози 2009, каде што Федерацијата имаше улога во информирањето на своите членки за настанот.
- Делегација на ФФРМ кон крајот на септември 2009 беше во Брисел и меѓу другото имаше средба со Стевен Нилсон, претседател на Групата 3 при Европскиот економски социјален совет.

Посета на ИФАП

Федерацијата на фармерите во РМ со посебна значност го одбележа 15 октомври, Меѓународниот ден на руралните жени. Манифестијата оваа година се одржа во Виница, каде што присуствуваат женски фармери од сите краишта на Македонија, но и претставници на научни, образовни и други институции кои соработуваат со руралното население. Съчаноста се одржа под мотото „Жените во срцето на иновациите“, а се одржа и трибини на тема „Улогата и можностите на руралната жена“.

Дел од атмосфера во Виница

Федерацијата на фармерите во РМ своите активности ја презентира на свемировска конференција „АгроФуд“.

БУЏЕТ НА ФФРМ ЗА 2009

РАСХОДИ	Износ	ПРИХОДИ	Износ
Потрошени материјали	1.292.760,00 ден.	Приходи од услуги	445.128,00 ден.
Потрошена енергија	871.004,00 ден.	Приходи од кампања и позитивни курсни разлики	17.070,00 ден.
Телефонски и други трошоци	1.437.481,00 ден.	Приходи реализацији од СФАРМ	13.014.078,00 ден.
Трошоци за транспорт	38.986,00 ден.	Приходи реализацији од членарина	246.800,00 ден.
Намесни за курире	351.966,00 ден.	Приходи реализацији од ЦЕПРОСАРД	244.680,00 ден.
Провози за платен промет	79.347,00 ден.	Приходи од Институт за трайни земјоделји	798.315,50 ден.
Дневници за службени патувувања и патни трошоци	1.165.529,00 ден.	Пренесени средства од претходната година	3.541.792,00 ден.
Надомест за трошоци за Управни одбор	761.574,00 ден.	Други приходи	674.965,50 ден.
Надомест за трошоци за Надзорен одбор	94.633,00 ден.		
Надомест за трошоци за избор на комисија	79.914,00 ден.		
Надоместот на трошоците за вработените	8.352.671,00 ден.		
Наплатни прими трошоци	405.240,00 ден.		
Други расходи	278.044,00 ден.		
Небавки на отстапка	217.877,00 ден.		
Други помешти и давачки	104.545,00 ден.		
Трошоци за доноси и пондеси	966.866,00 ден.		
Вкупно расходи	16.498.437,00 ден.	Вкупно приходи	18.962.829,00 ден.

ТАТУЛАТА - СМРТОНОСНА ЗА СТОКАТА

ТРУЕЊА ОД ОБИЧНА ТАТУЛА СЕ ПОЗНАТИ КАЈ ГОВЕДО, СВИЊА, КОНЬ, ГУСКА, МАЛИТЕ ПРЕЖИВАРИ, ПИЛИЊАТА И КОКОШКИТЕ-НЕСИЛКИ СЕ МНОГУ ПООТПОРНИ

Пишува: М-р Елизабета Мискоска-Милевска, асистент на ФЗНХ, д-р Лефтерија Станковски, вонреден професор на ФЗНХ

Oбичната татула (*Datura stramonium*) се смета за најчесто и многу отровно растение. Таа е едногодишно тревесто растение, кое достигнува висина до 1,5 м. Има царство, голо и трајно разгрането стебло. Листите се крутни, јајчасти по облик, темно-зелени и со длабоки назадени рабови.

Алкохолната ејака, најубрана и начинот е азотни соединенија (органски вазон азот и во облик на нитрати), како и калциумски соли, фосфор и калициум, тогаш растението е побуно, понаведено, дава поголем принос, подолго цвета, а дрогата содржи повеќе алкалоиди, односно е поотровно (или полековито). Обичната татула денес в ко-смополит. Преферира буништа и губришта, добро најубрана земја, односно запуштени села. Доколку салото в неувредно и доколку им повеќе стока која слободно се движи, тогаш има повеќе обична татула. Секаде каде што се појави обичната татула, је освојува зајфата. Расти број и буно и ги издржува највредните лята и суши. Гредските губришта секогаш се обраснати со најкрупни претставници од овој вид.

Основен хронични и криминални труења со обична татула, познати се и какутни случаји кај човекот. Знаци на вакутно труење се неконтролирано суштење на устата и грлото, неподносливие, жад, гедене, раширени зеници, очите не реагираат на светлина, видот е паранорман, мускулна слабост, ирритација, главоболка, виден вид занесени пијаништи, луда радост, смеење, викање, секакваја пудести и бесови, зариннатост, губење на свест и помнене, забрзан пулс и дишане, стрешни вазии и халуцинацији, напек и престанок на уринирање и слично.

Труења од обична татула се познати кај говедо, свини, конь, гуска. Малите превивари, пипината и кокошките-несилки се многу поотпорни, а кај двите птици (фазан, препелица, врабец и др.) јадењето семки од обична татула е без штетни последици. Спонтано труење на животни со обична татула денес в ретка. Сепак, семните може да се отрујат со зелени растенија ако престојуваат во сув простор и ја опкружуваат со плавец, односно обилна вегетација од обична татула. Говедата во поголем број може да се отрујат пасејби, на пример, на нива со пченка која обилно е обрасната со ова растение, а коните хрнејби се со складирено семе во кое има обична татула. Повечето говедата и семните се трујат со посредство на човекот, доколку им дава храна, на пример, сочна сечива (какви остатоци при производството на масло) или брашно неизчистено од семки на обична татула. Труењето може да биде последица на краткотрајно прикривување на знаци на астма кај кони, пред продажба, од страна на човекот.

Новите експериментални истражувања имаат за цел во прв ред да го утврдат количеството на семки од обична татула што животните може да го поднесат. Конют кој ја јаде 0,5-1 кг свежи листови на обична татула или еден килограм расцветано растение покажува карактеристични знаци на труење, но преиздува, додека од 1,25 килограми зрели семки умира за педесетина часа.

СИМПТОМИ НА ТРУЕЊЕ

Симптомите на труење со обична татула се исти со оние при труење со обичен белан (*Atropa belladonna* L.). Најдрастични се кај коните: возбуда, плашиливост, немир со инапетенција (отсуство на жалба или флетит) или истоштавност уште не почетокот. Животното тешко се движи, се сопнува, главата и вратот понекогаш се височати, ноздрите проширени, а мускулатурата на лицето лесно се тресе. Како дополнителна појава се јавува потење, бурина акција на срцето, површно и бројно дишење, зацрвнати конјunktиви, силна мидриза (ширење на зеницата), понекогаш превртување на очите. Обично болеста се јавува

обичната татула цвета во текот на целото лето. Има прекрасни, крупни, бели, икакви, петозапчести, поединечно ѕвездочети, кои брзо се отвараат. Обичната татула има плод-чувар, крупен како орех, округлотодолгизвест, многу бодлив. При согревање чауратата поколупува и на првот пук на четири дада. Притоа се расјајува семето, кое е раживо, црно, со округло-бубрежнина форма. Садржината на семето е бала, масна матерја со напривјатен и путогорички вкус. Кога се има семето, исто така, и кога целото растение се бере или три нејзини прсти, дава карактеристичен непријатен мирис, сирда, која предизвикува гадање и некој лице ги тера да покрајбара.

нагло и често напредува до полудувanje: некој животни ја потпираат главата на вид, се качуваат со предните ноги во јасли, наидуваат на гречки, врват во едно место, удираат со нозете и сакаат да гризат, крикаат со забита, при што обично не мократ и не вршат дефекација (презнетье на дебелото црево). Сирпта настапува во тек на 24 часа или по неколку часа и без притое животното да се смири, тулку паѓа, запаѓа во грчви и умира. Доколку болеста од почетокот започне депресивно, сипајсано, со висока температура и прекумерна забрашаност на срцевата работа, напредува до целиота бесчувствителност. Кога ќе падне, лежи беспомошно, не движејќи се, умира за половина до 24 часа. Кај говедот при тешко труење се забележува изразит немир, тресење на мускулатите, испруженча глава, раширени ноздри, потење, сува мукга и слузници на устата. Кај семната главни симптоми се сипајсаност, отсуство на апетит и суви високременти (фекалии). Влажните често се накострешени, а кожата има нечиста боја, особено на вратот и грбот. Материците кои за време на временоста јадејќи обична татула и покажале симптоми на труење разбјават прасини со артгропоза (влошест на зглобовите во сипканата поплава). Според некои истражувања во повеќе лагла, артгропозата се јавува кај 30-35% коговородени прасини. Гуските оболуваат однадај, почнуваат да се тетерават, се превртуваат и бројо умираат,

Време е да се определите каде ќе го продолжите своето образование?
Многу „Универзитети“ со многу „Факултети“, а можете да изберете само еден

Потребата за вода и храна ќе постои се додека постои човештвото

Тие се неопходни и незаменливи за одржување на животот

Земјината површина не може да се зголеми

Треба да се произведува храна на иста или намалена површина за се поголем број население!

Професија за која секогаш имало, има и ќе има работа –
земјоделство и производство на храна!

Факултет на кој, по завршувањето, освен со диплома се стекнувате со теоретски и практични знаења од областа на земјоделството и производство на храна

Факултет со искуство и традиција од 63 години, со корисна површина од 7 000 m² со современи амфитеатри, предавални, лаборатории и кабинети, каде

знаењата и вештините ќе ви го пренесат повеќе од 65 доктори и 20 магистри на науки

ВРЕМЕ Е ЗА ВИСТИНСКА ОДЛУКА ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

УНИВЕРЗИТЕТ
„Св. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ
НАУКИ И ХРАНА
- СКОПЈЕ

www.fznh.ukim.edu.mk

Украсните птици - Пасија

Пишува: Моника Талеска

Прилепчанецот Александар Мицески ја набавил прекрасната холандска белочуба птица пред 15 години и оттогаш до денес ја изградил мини-фармата со приближно 50 пари украсни птици

Околу 50 пари украсни кокошки, петли, гулаби, фазани, пауни кои фасцинираат со својата раскошна, егзотична убавина. Ја красат фармата на прилепчанецот Александар Мицески (27) кој е пасиониран љубител на украсна живина. Мицески по професија е драен техничар, но не е вработен. Затоа голем дел од денот тој посветува на одгледување и нега на овој вид животина, која бара посебно внимание и грижа. Досега во ова необично хоби вложил речиси 3.000 евра, не сметајќи ги дневните трошоци за храна за птиците, како и времето и трудот што секој ден го вложува за да се зачува прекрасниот изглед и хигиена на мини-фармата.

„Љубовта кон птиците е традиција во нашето семејство. И дедо ми и татко ми се занимавале со гулбарство. Јас, пак, уште при првиот контакт со холандската белочуба не можев да одолеам на поривот оваа прекрасна птица да ја имам во нашиот двор. Ја набавив од одгледувач од Прилеп. Тога се случи пред 15 години и оттогаш до денес ја изградив оваа мини-фарма со приближно 50 пари украсни птици. Од круп-

ната сорта имам: бела брама, жолт оргинтон, црн вустролог, зелен бракел, сребрена виендота. Потоа, од „латуљаста“ („Сиуиста“) сорта одгледувам: сребрен и златен селбрихт, бело шабо и кокинкина во многу бои. А, средната сорта е застапена со: хамбург, холандска белочуба, мандаринки, индиски тркачки. Имам и пауни и неколку вида на фазани“, вели Мицески.

Тој секој ден, без исклучок, доаѓа на фармата и ги храни птиците со пченка, пченица, јачмен и сончоглед. Им става вода во поилата, ги чисти кафезите каде што се чуваат, а од време-навреме, но само во групи од една сорта, ги пушта на процетка по зелената трева, им фрла храна, в тие уживаат во слободата, па трчаат на сите страни.

„Секогаш кога ќе дојде некој гостин на фармата, птиците покажуваат знаци на вознемиреност. И да им ја отворам вратата, не сакаат да излезат надвор, единствено, го чувствуваат тубото присуство и се плашат, се чувствуваат загрозени и несигурни. Украсните птици барават посебен третман и нега. Бидејќи потекнуваат од разни краишта на светот, а практично ниту една не е ендемска птица од Македонија, тие тешко се адаптираат на нашето поднебје. Затоа три пати во годината задолжително се вакцинираат, затоа што тој што ги чува има обврска и да се грижи за нивното здравје. За 25 пари вакцината чини околу 350 денари. Тоа, се разбира, не е голем трошок, но и доколку е така, не смее да се случи ниту еден пропуст“, со задоволство зборува Мицески и додава дека последните години расте интересот на странците за украсна живина. Според него, побогатите луѓе скоро од сите соседни држави доаѓаат и подгответи се да платат и големи суми за да купат еден пар животина која ќе го краси нивниот двор.

Цената се движи од 10 евра за холандската белочуба, па сè до раскошните, егзотични фазани и пауни кои се продаваат и по 500 евра. Секоја птица има

алка и документ за своето потекло, место на дајче и се разбира, генералиите за собственикот од којшто е купена или каде што е изведена.

„Засега нема никаква можност за развој на бизнис, но доколку државата покаже интерес да ни додели субвенции како на земјоделците, тогаш невистина може да се заминава и професионално со оваа работа. Со ијот инкубатор за една година можат да се размножат до 600 птици, половината се продаваат, а остатокот ги чувам за следното размножување“, објаснува Мицески. Тој дава дека најголем интерес за украсната живина има напролет, кога птиците се продаваат и по највисоки цени.

Во Прилеп, како што вели Мицески, е регистрирано првото и единствено друштво на одгледувачи на украсни птици „Тргопан“, кое функционира три години со околу 20 членка. Досега „Тргопан“ со свои средства и со парична помош од донатори има организирано три изложби на свој вид живина, со одгледувачи од сите краишта на државата.

Мицески
планира со
украсни птици да разие
додека бизнис

Украсни шафки

Браца

modернизирали кафези

Холандска белочуба

Средното училиште на Град Скопје - Браца Миладиновци, Скопје до склопност со конкурсот за запуштање на ученици во јавните средни училишта во учебната 2010/2011 година подготвен од Министерството за образование и наука на Република Македонија

РАСПИШУВА

Интерен отлас за упис на учениците во прва година во учебната 2010/2011 год. прв уписан рок (прво пријавување)

Во прва година ќе се запишаат 564 ученици во 18 паралелки (208 во 9 паралелки на настава на македонски јазик и 238 ученици во 7 паралелки на настава на албански јазик) според наставните планови и програми за:

Гимназиско образование: 170 ученици 5 паралелки 4г.тр. 60 минимум поени;
-македонски јазик 102 ученици 3 паралелки, 4г.тр. 60 минимум поени;
-албански јазик 88 ученици; 2 паралелки 4.г.тр. 60 минимум поени;
Земјоделско-шетериарска струка 374 ученици, 11 паралелки,
-техничар за фармерско производство 34 ученици 1 паралелка 4г.тр.40 минимум поени;
-техничар за фармерско производство – албански јазик 24 ученици, 1 паралелка 4г.тр.40 минимум поени;
-техничар за кортикултура 34 ученици 1 паралелка, 4год.тр.40 минимум поени;
-техничар за хортинклтура-албански јазик 60 ученици, 2 паралелки, 4г.тр.40 минимум поени;
-позаро-винарски техничар, 34 ученици, 1 паралелка, 4г.тр.45 минимум поени;
-ветеринарски техничар, 63 ученици 2 паралелки 4г.тр.50 минимум поени;
-ветеринарен техничар-албански јазик, 60 ученици, 2 паралелки, 4г.тр.50 минимум поени;
-техничар за агроменаџмент, 34 ученици, 1 паралелка, 4год.траење, 50 минимум поени.

Објавувањето на минимумот поени треба да се изврши за првот уписан рок, второ пријавување на 22 јуни 2010 год.
за второт уписан рок на 2 јули 2010 год.

Опстанокот на пчелите -неизвесен

Mистериозната четиригодишна криза на исчезнување на пчелите се продлабочува. Од една страна тешко изумирање на пчелите зима, од друга, новата студија покажа дека поленот и пчелните кошници се полни со пестициди. Ова се резултатите до кои дошле две федерални агенции, заедно со регулаторите во Калифорнија и Канада. Федералните судови, пак, пресудиле на штета на Американската агенција за заштита на животната средина, која направила превид дозволувајќи нов пестицид на пазарот. Прашањето за хемикалиите и исчезнувањето на пчелите, како одговор на новата студија, беше една од темите што ги наметнаа хемичарите и за која се дебатираше на научната конференција во Сан Франциско. Научниците се загрижени поради значајната улога на пчелите во нашето снабдување со храна. Околу една третина од човековата исхрана доаѓа од растенија што бараат опрашување од пчели, што значи сè - од јаболка до тиквички. Бројот на пчели веќе со декади се намалува од разни причини. Но, во 2006 година се сметаше дека „синдромот на изумирање на колониите“ е причина за огромното необјасниво изумирање. Синдромот кој ги тера повеќасните пчели да ги напуштат своите кошници и да одлетаат за да умрат, изгледа дека е комбинација од повеќе причини, вклучувајќи ги паразитите, вирусите, бактериите, слабата исхрана и пестицидите, велиат експертите.

„Состојбата уште повеќе се влоши во последните четири години“, смета Џеф Петис, раководител на истражување во Лабораторијата за истражување на пчелите при Од-

влот за земјоделство во Белтсвил. Оваа година се чини дека пчелите се во поголема неволја од обично, поради лошата зима. Според неформалното истражување на комерцијалните брокери со пчели за еден интерен документ на USDA, една третина од анкетираните имале тешкотии да најдат доволнокошници за опрашување на калифорниските бадемови дрва во цут, од коишто се добива најголемото количество на бадеми во светот. „Многу пчелари се начат да ги исполнат нарачките, а тоа значи дека смртноста беше голема“, тврдат истражувачите од Државниот универзитет во Пенсилванија, кои работеа на анкетата на USDA.

Пестицидите, нова закана

Од сите нови закани за здравјето на пчелите, сега привлекуваат внимание пестицидите. Според студијата објавена во научното списание ПЛОС, три од пет примероци на полен и восок од 23 држави имаат ба-рем еден системски пестицид - хемикалија направена да се шириниз сите делови од растението. Надлежните од ЕПА рекаа дека се съсеси за проблемите со пестицидите и пчелите и агенцијата е „многу длабоко загрижена“. Пестицидите не претставуваат ризик за медот кој им се продава на потрошувачите, тврдат федералните службеници. И веројатно поленот што го јадат луѓето е безбеден бидејќи обично е од далечни места каде што не се користат пестициди. Но, студијата на ПЛОС откри 121 различен вид на пестициди во 857 примероци на восок, полен, пчели и кошници.

„Поленот не е во добра состојба“ вели водечкиот автор Крис Малин од Државниот универзитет во Пенсилванија. Ниту една од хе-

микалиите не беше на толку високо ниво да ги убие пчелите, рече тој, но комбинацијата и нивната разновидност се загрижувачки. Ентомологот од Универзитетот во Илиносис, Меј Беренбаум, ги нарече резултатите „алармантни“. И покрај уверувањата на EPA, организациите од областа на животната средина сметаат дека EPA не прави доволно во однос на пестицидите.

„Baeg Krop Sajans“ започна да ја моли агенцијата да одобри нов пестицид за продажба во 2006 година. EPA му даде одобрување, но две години подоцна забележа дека тој мора да има етикета со предупредување дека е „потенцијално отровен за ларвите на медоносните пчели преку остатоците во поленот и нектарот“. Советот за заштита на природното богатство поднесе тужба наједувајќи дека агенцијата не ја известила јавноста навремено за примената на новиот пестицид. Федерален судија од Њујорк ја забрани продажбата на пестицидот, а подоцна двајца други судии ја поддржаа одлуката. Пестицидот се продавал речиси една година, а поголемиот дел од продажбата бил во Калифорнија, Аризона и Флорида. Производот бил наменет да ги поремети навиките за парење кај инсектите кои ги напаѓаат цитрусните овошја, зелената салата и грозјето.

Но, според друго истражување, пестицидите не се единствениот проблем. Пчелите се нападнати од бројни вируси, што ја смалува можноста проблемот да се реши преку едно единствено решение. Поради тоа „работите сè уште одат надолу“.

Преведено од: BBS

Оваа година пчелите рано се развија.

Најслатката професија – добра дополнителна заработка

Пишува: Моника Ристеска

Но, колку и да се јаки и издржливи пчелите, како што вели Адамчевски, сепак се случува да подлегнат на болестите. Умешноста на пчеларот е во тоа да знае навремено да се спрavi со нив и да ги спречи бидејќи нема подобар учител од долгогодишната практика.

„Во борбата против варозата користам рам градежник кој дава одлични резултати и го намалува розенот на гон кај пчелите. Веќе подолг период користам и оксална киселина. А, поради работата,

на пчеларникот престојувам само кога има потреба или годишно не повеќе од 40 работни дена“, советува Адамчевски. Тој признава дека предностите ги надвладуваат негативните аспекти на сваа професија, бидејќи покрај дополнителната заработка, задоволството што го добиваат не се купува со пари, а фактот што секогаш има сопствен и природен мед во демот, уште повеќе примамува.

„Пчелите се благородна работа од која можеш да имаш дополнителен приход, но последните неколку години се чувствува и промена на климатот со исклучително суви лета во Повардарието, поради што треба многу знаење и умешност за да ги одрижиш во добра кондиција. Но, и покрај сето тоа, јас имам планови да го зголемам бројот на пчелни семејства“, вели Ане Адамчевски.

„За топење на восок користам парен топилник кој има капацитет од 12 рамки за чие топење треба еден час“.

Кошницата е комбинација на фарар и ЛР за производство на мед во саке

Производството на мед е најслатката професија, која нуди добра дополнителна заработка“, вели Ане Адамчевски од Велес, кој своите стотина ЛР пчелни кошници ги чува на две локации. Матичниот пчеларник на овој пчелар се наоѓа во близина на железнничката станица „Рајко Жинзифов“, додека вториот во местото Мокрени.

Главната паша е чалијата, која ја има на големи површини по течението на реката Бардар во чија непосредна близина е лоциран матичниот пчеларник. Како резултат на каскадното цветање, поради висинската разлика од 400 метри, пашата со чалија обично почнува во првата половина на месец мај и трае 20 дена.

„Минатата сезона беше исклучително неповолна, од производните семејства имав просечен принос од 25 килограми мед. Медот го продадов на големо по цена од 170 денари. Оваа сезона пчелите се развиваат добро, имав само 1% загуби при презимувањето. Она што можам да го забележам годинава е невообичаеното рано развибање на пчелните семејства што може да доведе и до појава на роене, бидејќи не помнам во овој период пчелите да биле толку развиени. Но ќе почекаме и ќе видиме“, појаснува велешкиот пчелар.

За развибање на јаки пчелни семејства овој пчелар ја користи техниката со стимулативно прихранување во рок од 51 ден од почетокот на главната паша:

„Бидејќи главната паша кај мене почнува на 15 мај, јас со стимулација започнувам на крајот на март и завршуваам последната недела од април од праста причина што пчелите кои се малгнати во периодот од 20 март до 1 мај се оние кои учествуваат во главната паша. Тоа е мојот златен совет за колегите-пчелари затоа што секое друго прихранување е фрлање пари и трошење време“, истакнува нашиот соговорник.

Sorbus aucuparia (јаребика) и *Ilex* (божиковина) се карактеристични за англискиот стил на уредување, додека јапонските јавори *Acer palmatum* и големиот *Salix babylonica pekinsis tortusa* се карактеристични за источниот стил на уредување на градината

Магнолиите со најпривлечни цветови

Пишувач: Биљана Михајловска

Урбаниот живот и бесконечната трка по подобар живот ги оддалечи луѓето од природата и нејзините убавини. Чувството да се биде дел од неа најчесто го надополнуваат со облагородување на просторот околу кубите, претворајќи ги дворовите во убави градини кои со своите бои и форми потсетуваат на животниот циклус.

Драјата во градината, повеќе од кое било друго растение, создаваат чувство на трајност и зрелост, додека нивните големи изразени контури се во совршан контраст со меките линии на помалите растенија. Затоа нивното избирање и сместување се една од најважните одлуки при формирање на еден двор, а колку е дворот поширок, изборот на драјата треба повнимателно да се направи. Општиот изглед на стеблото и посебните карактеристики на драјот, секако, се битни, но многу е важна соодветноста на почвата, климатата, положбата, како и неговата конечна висина, ширина и брзина на растетнето.

Облик и висина

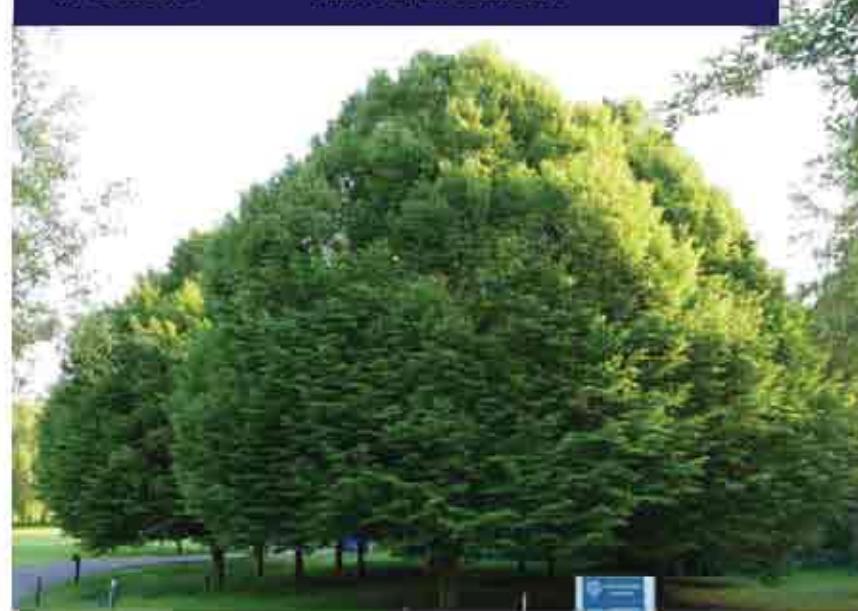
Висината на драјата е различна и се движи од еден метар (кај некои видови) до 90 метри колку што е висока чиновската секоја (*Sequoia gigantea*). Брзината на растетнето е, исто така, различна - од два сантиметри кај некои видови, па до метар и повеќе кај видовите на тополи (*Populus*).

Во постигнување на амбиентот на градината, обликот на драјот е важен исто како и неговата висина. Некои видови украсни драја како украсните цреши (*Prunus*) се мали и многу шармантни, додека кедарот (*Cedrus deodara* или *Cedrus atlantica*) е висок и монументален.

Sorbus aucuparia (јаребика) и *Ilex* (божиковина) се карактеристични за англискиот стил на уредување, додека јапонските јавори *Acer palmatum* и големиот *Salix babylonica pekinsis tortusa* се карактеристични за источниот стил на уредување на градината.

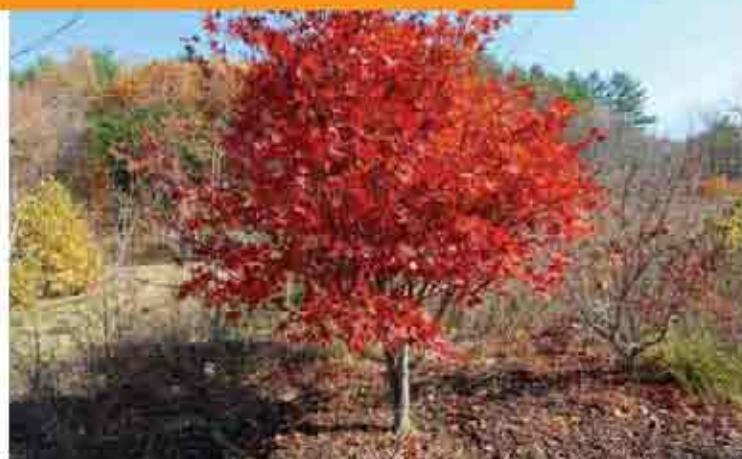
Драјата може да ги поделиме според обликот на крошната, кој може да биде:

1. раширен	<i>Prunus americana</i>
2. пирамидален	<i>Carpinus betulus fastigiata</i>
3. стожест	<i>Pseudosuga menziesii glauca</i>
4. жаловен	<i>Salix caprea pendula</i>
5. заоблен	<i>Malus magdenburgensis</i>
6. свиткан	<i>Archontophoenix alexandrae</i>
7. столбест	<i>Acer rubrum columnare</i>

Боја и форма на листовите

За погледот и големата површина да бидат што подолго интересни, многу е важна и бојата и формата на листовите. Тие нудат бескрајни варијации од префинети папаратести лисја на *Glediccia triacanthos sunburst* до големите архитектонски лисја на видот *Phoenix*. Дрвата со обсебни или прошарани лисја како црвеновиолетовите лисја на *Prunus virginiana Shubert* или лисјата со жолт раб на видот *Liquidambar styraciflua* даваат и фантастичен контраст со темнозелените листови на другите дреја.

Цветовите - незаборавна глетка

Цветовите се краткотрајна, но незаборавна глетка во секој двор.

Нивната боја треба да биде надополнување на секундниот амбиент. Така, на пример, светлите цветови убаво прилегаат на потемни листови и обратно, темните цветови подобро се истакнуваат на посветла подлога.

Од дрвјата со убави цветови се издвојуваат скоро сите видови на магнолија како на пример:

- *Magnolia galilensis grandiflora*
- *Magnolia obovata*
- *Magnolia soulangeana*

Тука се, секако, многу видови на украсни дрвја:

- *Prunus serrulata kanzan*
- *Prunus amurensis*
- *Prunus kikushidare l sl.*

Боја и текстура на кората

Уште една многу битна особина на дрвјата е и бојата и текстурата на нивната кора. Може да биде маехони-црвена како кај видот *Prunus serrulata*, бела како кај *Betula utilis Jacqemani* или сивомаслинеста како кај *Acer pensylvanicum*.

Дрвјата се растенија коишто ги менуваат своите карактеристики низ целата година и со тоа даваат живот во дворовите и можност да се следат животните циклуси во природата.

www.floraskop.com.mk

Се за пчеларството

НЕКТАРКООП Куманово овластен дистрибутер на:

- Минели - Крагуевац
- Ролопласт - Крагуевац
- Златна пчела - Крагуевац
- Технопласт - Крагуевац
- Иванчић - Стара Пазова
- Јупитер
- Златна пчела Бих

- Центрифуги, амбалажа
- Пчеларски капи, блузони
- Препарати, матични рашнатки
- Рег. на лето, рамки, кошници, нуклеуси
- Погача со полен
- Шекерна погача
- Био-поточна
- Откуп на суров восок
- Продажба на слатки основи

Вкусот на дештевойшо

кристил

прахарембанска индустрија
Благој Горев АД
Велес

НОВО

СО ЦЕЛ ДА СЕ ПОМОГНЕ НА РАЗВОЈОТ
НА ЗЕМЈОДЕЛСКОТО ДВИЖЕЊЕ ВО Р.М.

ФФРМ МЕДИЈА ИЗДАВА БРЕНДИРАНИ
МАИЦИ И КАБАНИЦИ КОИ УКАЖУВААТ
НА ЗНАЧЕЊЕТО НА АГРАРОТ ВО НАШАТА
ДРЖАВА И СВЕТОТ.

БРЕНДИРАНИТЕ ПРОИЗВОДИ
СЕ СО СИМБОЛИЧНИ ЏЕНИ:

МАИЦА-250_{ден} | **КАБАНИЦА-450_{ден}**

СЕКОЈ ДОБИВА

За секоја годишна претплата на списанието *Моја Земја* во износ од 550 денари добивате подарок:

12 списанија за
2010 година

ПТТ Трошоци за
достава на
домашна адреса

Подарок
батериска ламба
со 7 LED диоди

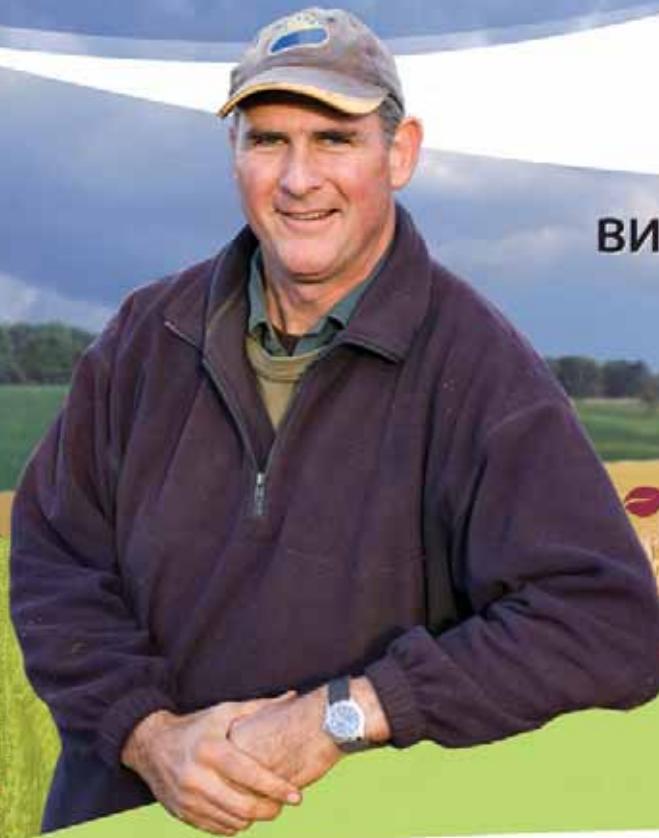

Регионален
центар Битола
ул. Јосиф Јосифовски бр.28
во близина на
Главната пошта
Тел: 047 225 635

Регионален
центар Кочани
ул. 29 Ноември бб
во близина на
Автобуската станица
Тел: 033 278 475

Регионален
центар Струмица
ул. Васил Сурчев бр.17
Тел: 034 340 425

Регионален
Центр Гостивар
ул. Беличица бб
(ИКЛ Горни полог)
Тел: 042 218 157

ВИСТИНСКИ **ПАРТНЕР**
НА ВАШИОТ **БИЗНИС!**

КРЕДИТИ ДО **300.000 ДЕНАРИ**

АГРО КРЕДИТ
за земјоделци

Скопје – Центар
ул. Рампо Левката 14
тел: 02/ 30 93 371

Скопје – Шуто Оризари
ул. Гарibalди 25
тел: 02/ 26 51 269

Струмица
ул. Дебарска 6
тел: 034/ 34 01 67

Гостивар
ул. ЈНА 21
тел: 042/ 22 10 17

Велес
ул. Владимир Назор 28
тел: 043/ 21 18 18

Кочани
ул. Димитар Влахов 72
тел: 033/ 27 85 56

Битола
ул. Жикица Јовановик–Шпанац 14б а
тел: 047/ 20 37 25

Прилеп
кеј 9-ти Септември 36
тел: 048/ 42 77 14

Робот за режење на винова лоза

Пишувац проф. д-р Драги Таневски,
Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје

Компанијата Vision Robotics Corporation од Калифорнија, САД, на 12 март 2009 година го демонстрираше интелигентниот технички уред за режење во лозарството. Тоа е нов прототип на робот, што врши режење на виновата лоза. Роботот може да работи 24 часа на ден, со што процесот го прави поекономичен и го намалува човечкиот труд.

Роботот за режење ги врши следните функции:

- Квалитетно режење на виновата лоза
- Дневни и ноќни операции
- Роботот може да се агрегатира за трактор или може да биде самооден. Неговата брзината на движење изнесува 8 метри во минута.
- Продуктивноста на час е за 40-50% поголема во споредба со рачната работа
- Роботот се очекува да се користи во областа на терени со мал наклон.

Основата на интелигентниот робот се стереоскопските камери за скенирање (15 кадри во секунда), кои го скенираат лозовиот насад во редовите во правец на движењето на машината. Борд-компјутерот користи

неколку прекривани слики со цел да се создаде тродимензионален модел на лозета. Потоа следува режењето со специјалните раце на роботот од двете страни на редот, според одредено правило, кое претходно е програмирано во софтверот.

Овој вид на технологија може да се користи и за отстранување на листови и чистење на растенијата во лозовите насади, а борд-камерите и компјутерската технологија може да се користат за собирање на податоци и за картографирање на теренот.

Изрекена лоза со помош на роботот

МЕХАНИЗАЦИЈА Рачните коси се веќе минато!

Тримерите од шведскиот бренд
HUSQVARNA се максимално
искористени во овоштарниците и
лозовите насади

На сцена моторните тримери

Пишувач Тони Јовановски

Во поново време се исфрлаат од употреба рачните коси, а нивното место во голема мера го заземаат моторните тримери. Меѓу големиот број производители од оваа категорија се наоѓа и брендот **HUSQVARNA** од Шведска, чиишто тримери се максимално искористени во овоштарниците и лозовите насади.

Продуктивност, брзина, ефикасност, ергономија,

Ова се неколкуте причини поради кои треба да ја замените својата рачна коса со моторен тример доколку тоа сè уште не сте го направиле.

На македонскиот пазар се достапни сите категории

на тримери, почнувајќи од оние за хоби, па сè до професионалната класа.

За секој земјоделец кој се занимава со овоштарство или лозарство и поседува поголема обработлива површина се препорачуваат моделите од полупрофесионалната и професионалната категорија, додека хоби-моделите се користат обично за домашни потреби.

Во зависност од моделот, цените со пресметан ДДВ изнесуваат:

- Хоби-модел - 18.450 ден.
- полупрофесионален модел - од 25.215 до 31.980 ден.
- професионален модел - 38.130 ден.

finance
central
europe

THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2004
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2005
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2006
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2007
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2008

ВАРДАР
ОСИГУРУВАЊЕ

Член на Групацијата triglav

**ОСИГУРАЈ ГО СВОЈОТ КАПИТАЛ,
И ПРЕПУШТИ ГО ВО СИГУРНИ РАЦЕ!**

Мал ЧИН

Моќност - 40/48/55 kW (55/65/75 hp)
Зафатнина - 2.9 литри 3-цил. мотори
Погон - 2WD или 4WD

Ако мислевте дека John Deere перформансите се само за големи трактори, со задовоство ќе откриете дека го вградивме целото наше инженерско искуство во креирањето на новата 5E серија на трактори.

Посетете го вашиот John Deere дилер, денес.

Сите 5E модели се компатибилни со John Deere предни утоварачи.

JOHN DEERE

sinpeks

СИНПЕКС ДОО

Битола, Грчки пат 66

Тел: 047/208-500 Фах: 047/208-515

www.JohnDeereInternational.com

Половековниот „ИМТ-33“ не би го сменил за ништо на светот

„За него ме врзуваат многу убави спомени. Ако не беше тој, ќе ги запоставев нивите, немаше повеќе да ги обработувам. Сè додека сум жив, тој ќе остане мој, а потоа го оставам на синот и внуките“.

Пишува: Антоанела Димитровска

Никола Николовски од Велес ги обработува своите ниви со трактор стар половина век. Тракторот ИМТ-33 од марката „фергусон“ е произведен во белградската фабрика „Раковица“.

„Тракторот цели 27 години е дел од мојот живот и не би го продад за ништо на светот. Го купив во 1983 година од неговиот прв сопственик, Аце Цетиновски од велешкото село Еловец, а тој го купил како нов уште во 1960 година“, вели Николовски кој се присетува дека го купил за тогашни 27 илјади југословенски

„Деловите се скапи, околу 350 евра, но добро е што ги има сите во нашите продавници, а ина и гуни кои одвреме-навреме, исто така, ги заменуваме со нови.“

динари и целосно го ремонтирали, а морал да положи и возачки испит од Б-категорија за да може да го вози. Тој го купил за да го ора 25-декарскиот имот што му останал во селото, каде што одгледува претежно житарки, но ја подготвува почвата и за компири, грав, бостан, го ора лозјето.

Николовски вели дека трактор не се фрла на отпад и барем досега не слушнал за такво нешто. Тој, за овие 27 години, на својот трактор три пати му направил ремонт. На почетокот го одржувал мајстор, а потоа неговиот син, кој има завршено за автомеханичар.

„При поправките и јас не седам со скрстени раце, му помагам на синот околу некои поситни работи, менувам масло, го подмачкувам моторот, се врткам околу тракторот“, се пофали нашиот тракторист.

Инаку, чичко Никола, со кратки паузи, дневно знае да ора и до осум и повеќе часови, бидејќи, како што вели, работата не може да чека, нивите навреме треба да се изкористат. „Овој ми е добар. Со него ме врзуваат многу убави спомени, тој е многу заслужен за тоа што по тешката повреда и операција пак и се вратив на работата и затоа немам намера да

го сменам за нов. Многу сум приврзан за тракторот. Ако не беше тој, ќе ги запоставев нивите, немаше повеќе да ги обработувам. Но, не би можкал да го продадам за ништо на светот, сè додека сум жив тој ќе остане мој, а потоа го оставам на синот и внуките“, вели Николовски

ГРАДИНА ЦВЕТ

а. Владикин, Струмица тел: 076 307 328-076 307 326

SECURICOM

KÄRCHER

SERVICE IS OUR CHALLENGE

- Задоволете ги стандардите за хигиена кои ги поставуваат системите за квалитет и безбедност при производството на прехранбени производи
- Заштедете време и трошоци со користењето на економични и ефикасни машини за чистење
- Олеснете си ја работата и постигнете беспрекорни резултати во справувањето со големи количини на нечистотија

Kärcher е реномиран германски производител на професионални машини за чистење со широка примена во земјоделството и на фармите. Овие машини се одликуваат со висок квалитет, трајност и практичен дизајн.

Информирајте се за нашата палета на производи и за приборот кој ќе го поедностави процесот на производство и одржување на надворешните површини, производствените објекти или возилата.

Овластен увозник за Македонија: **SECURICOM**

Машина за мачење

Машина за чистење со висок притисок со ладна вода

Машина за чистење со висок притисок со топла вода

Смукачка за суво и мокро смукање

СЕКУРИКОМ
МУЛТИСЕРВИС ИНТЕРНАЦИОНАЛ Д.О.О.
 Васил Ѓорѓов бр.11
 1000 Скопје; Македонија
 тел: 02 3297 520; факс: 02 3297 530

email: contact@securicom.com.mk
www.securicom.com.mk

Пишува: Агрон Халими

Флуктуација на цената на краставиците во Тирана

Во првите десет дена на април на пазарите на Тирана доминираат краставици со потекло од Турција и Грција, додека домашната краставица од Лушње беше достапна повремено. Како што може да се види од графикот подолу, цената на увезените краставици, особено на оние од домашно производство, имаше тренд на опаѓање. Цената се намалуваше поради значителната количина на краставици со лош квалитет на пазарот. Просечната големопродажна цена на домашно произведената краставица во Тирана изнесуваше 127 леки (0,92 евра), цена која беше за околу 18% повисока отколку таа во Лушње и околу 9% пониска отколку цената на увезената краставица, не земајќи ја предвид цената на краставиците со лош квалитет.

Цениште се йреземени од www.kash.org.al

Србија, лидер во извозот на малини

Србија стана светски лидер во извозот на малини минатата година, извезувајќи 63.300 тони, со вредност од околу 200 милиони американски долари или 3,154 долари за тон. Извозот на малина значително е зголемен од 2008 година, кога Србија извезе 54.900 тони малина со вредност од 203 милиони долари, која е малку повисока од минатата, 2009 година. Чиле е втората земја во светот, по Србија, со извоз на околу 40.000 тони малина годишно, додека САД е најголемиот светски производител на малина, со годишно производство од 70.000 тони. Најголемиот потрошувач на малина е Германија со годишен увоз на околу 60.000 тони.

www.fructidor.com

Бугарските краставици се извезуваат во Романија

Бугарските краставици се извезуваат во Романија, додека во Бугарија се консумираат краставици со лош квалитет, увезени од Грција и Турција. Според

Бугарското здружение на производители, најголемото количество на краставици произведени во земјата во минатиот период се извезени во Романија и Чешка. Во меѓувреме во Бугарија се консумираат поевтини производи со полош квалитет, увезени од Турција и Грција. Бугарија, од земјоделските производи, најмногу извезува краставици, околу 4.500 тони годишно. Нејзините најголеми пазари се Чешка, Романија, Латвија и Германија. Според истиот извор, предвидувањата за 2010 година се охрабрувачки и моментно побарувачката за бугарски краставици е значително голема.

www.freshplaza.com

Увезените пиперки сè уште скапи во Полска

Снабдувањето со црвени пиперки од Шпанија се одвива без проблеми, но цената е сè уште висока. До првата половина од април цената на овој производ сè уште беше на истото ниво. На големопродажниот пазар цената за килограм црвени пиперки изнесуваше од 3,86 до 4,12 евра. Но, и покрај високите цени, побарувачката за увезени пиперки е сè уште голема.

Динамичен раст на цената на кинеската зелка

Побарувачката на кинеска зелка е сè уште голема на домашниот пазар. Во почетокот на април цената продолжи да расте. Во првата половина од април цената за кинеската зелка со добар квалитет се движеше околу 0,78 евра за килограм, додека најниската куповна цена на кинеска зелка изнесуваше 0,52. евра за кг.

www.fresh-market.pl

Извозот на француско вино опадна за 17%

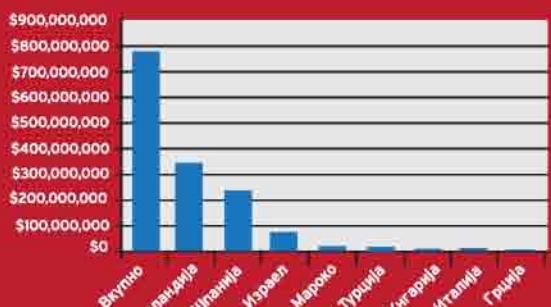
Извозот на француското вино опадна за 17 отсто од минатата година, како резултат на економската криза која влијаеше на потрошувачите во баровите во САД и Европа, кои преминаа на поевтини вина и го избегнуваат скапиот шампањ. Според Федерацијата на извозници на вино, продажбата на француско вино надвор од неговиот пазар опадна минатата година на 7,74 милијарди евра. Продажбата на шампањ претрпе најмногу со намалувањето од 28 отсто, следено од вината „Бордо“ со намалување од 23 отсто.

www.bbjonline.hu

Германија, најголем увозник на пиперки во Европа

Увозот на пиперки во Европа е зголемен за 76% во количина и за 165% во вредност. Додека Германија е најголем увозник на овој производ почнувајќи од 1997 година, со увоз на количина од 278.000 тони, вредна 553 милиони евра, во 2007 година и со 566.056 милиони евра увоз во 2008 г. Извозот на пиперки од Македонија во Германија во 2008 година изнесува само 40.000 американски долари. Податоците се земени од статистичкиот сектор на Организацијата за храна и земјоделски производи при ОН, ФАОСТАТ.

Увоз на пиперки од Германија во 2008 година

www.pepperstoday.com

Цени на земјоделски производи во некои од регионалните пазари

Големопродажни цени во Софија во април 2010 (во лева)

Производ	Потекло	Цена
Домат	Грција/Турција	1.64/1.60
Пиперка (зелени)	Турција	3.17
Пиперка (црвени)	Турција	3.06
Краставици	Домашно/Грција	1.36/1.39
Зелка	Грција/Македонија	0.38/0.40
„Златен Делишес“	Грција	0.63
„Црвен Делишес“	Италија	1.53

1 Евро - 1.95 Лева

Продажни цени во Косово во април, 2010 (во Евра)

производ	Приштина	Урошевац	Пеќ
Јаболко	0.35	0.22	0.32
Грозје	2.85		
Домат	1.05	0.85	1.15
Пиперка	1.85	1.90	2.05
Зелка	0.22	0.20	0.27
Краставици	1.10	0.90	1.05

www.food-ks.org

Продажни цени во Албанија во април 2010 (во Лек)

Производ	Тирана	Фиер	Корча
Јаболко Ајдарет	52		36
Златен Делишес	60	63	62
Домати	174	175	162
Пиперки (зелена)	262	240	225
Зелка	30	31	31
Краставици	54	57	61

1 Евро - 137.9 Лек
www.kash.org.al

Големопродажни цени во Подгорица во април 2010 (во Евра)

Производ	Мин	Макс	Просек
Јаболко „ајдарет“	0.30	0.40	0.35
Јаболко „златен делишес“	0.45	0.65	0.55
Јаболко „црвен делишес“	0.58	0.63	0.61
Трпезно грозје	2.90	2.90	2.90
Домат	1.95	1.98	1.97
Пиперка	2.40	2.40	2.40
Пиперка (бабура)	3.50	3.50	3.50
Зелка	0.35	0.40	0.38
Краставици	1.76	1.80	1.78

www.amiscg.org

Големопродажни цени во Србија во април 2010 (во динари)

Производ	Београд	Нови Сад
Домат	200	200
Пиперка	300	300
Пиперка (бабура)	350	350
Краставици	200	200
Зелка	50	50
Јаболко „ајдарет“	30	
Јаболко „црвен делишес“	30	60
Јаболко „златен делишес“	35	50

1 Евро - 98.6 динари
www.stips.minpovj.rs.gov.yu

РЕГИОНАЛЕН ПАЗАРЕН ИНФОРМАТОР

**Големопродажни цени во Хрватска во април
2010 (во куни)**

Производи	Осјек	Сплит	Загreb
Домат	11.67	1.67	15.00
Пиперка	22.00		21.50
Пиперка (бабура)	25.00	22.33	25.00
Краставици	12.17	13.83	12.50
Зелка	3.10	2.75	3.00
Печурки	21.33	22.50	17.00
Јаболко „ајдарет“	4.12	4.83	5.00
Јаболко „јонаголд“	5.00	5.17	5.00
Јаболко „златен делишес“	5.00	6.17	5.00
Грозје	19.67	20.00	20.50

1 Евро - 7.24 Куни
www.tisup.mps.hr

Малопродажни цени за април во РМ

Производ	Класа	Мин.	Макс.	Најзаст.
Домат	Прва	85	108	94
	Втора			
Краставици		67	83	76
Бел Пипер		141	166	156
Компир		13,5	22	19
Зелка		20	32	25
Кромид		41	51	46
Грав		97	127,5	113
Круши		85	95	88
Јаболко		15	26	20
Јагоди		152	179	160
Портокал		36	45	40,5
Лимон		53,4	60	55,5
Банана		49	57	52

Цени од добиточните пазарим за април во РМ

Категорија	Сточни пазари			Забеле.	
	Скопје	Прилеп	Куманово	Мерка	
Теле 1-6 месеци	мин.	155	110	150	КГ/Ж.м
	макс.	155	120	190	КГ/Ж.м
	најзастап.	155	110	170	КГ/Ж.м
Јуне 6-18 месеци	мин.	130	100	110	КГ/Ж.м
	макс.	140	120	130	КГ/Ж.м
	најзастап.	140	100	110	КГ/Ж.м
Молзни крави	мин.	67000	36000	36000	Грло
	макс.	79500	73000	73000	Грло
	најзастап.	75000	61000	61000	Грло
Јагниња до 18кг.	мин.	140	180	140	КГ/Ж.м
	макс.	140	180	160	КГ/Ж.м
	најзастап.	140	180	150	КГ/Ж.м
Јагниња над 18кг.	мин.	150	120	120	КГ/Ж.м
	макс.	150	150	130	КГ/Ж.м
	најзастап.	150	140	130	КГ/Ж.м
Овци	мин.	6100	5600	5000	Грло
	макс.	8000	7300	6700	Грло
	најзастап.	7000	6100	5500	Грло
Прасиња од 20-35кг.	мин.	150	140	140	КГ/Ж.м
	макс.	150	140	160	КГ/Ж.м
	најзастап.	150	140	140	КГ/Ж.м
Гоеница од 90-110кг	мин.	100	110	80	КГ/Ж.м
	макс.	100	130	90	КГ/Ж.м
	најзастап.	100	120	90	КГ/Ж.м
Јариња	мин.	120	100	120	КГ/Ж.м
	макс.	120	120	130	КГ/Ж.м
	најзастап.	120	120	130	КГ/Ж.м
Сено (бала)	најзастап.	100		100	13-18 кг
Луцерка(бала)	најзастап.	80		кг 9	10-15 кг
Слама (бала)	најзастап.	50		30	4-6 кг

www.mzsv.gov.mk
ЗПИС-Пазарни информации

Големопродажни цени за април во РМ

Производ	Класа	Мин.	Макс.	Најзаст.
Домат	Прва	70	80	70
	Втора			
Краставици		40	50	40
Бел Пипер		80	90	80
Компир		10	12	10
Зелка		10	15	10
Кромид		20	25	20
Грав		80	100	80
Круши		35	50	50
Јаболко		10	18	13
Јагоди		80	100	100
Портокал		20	25	20
Лимон		30	35	30
Банана		25	35	32

* Цениште се изразени во денари

ForumStar

Системичен фунгицид **за сузбивање**
на предизвикувачот на **пламеница**

ORIGINALNI PROIZVOD

Форум Стар е системичен фунгицид за сузбивање на предизвикувачите на пламеница на винова лоза, краставица, домат, компир и пиперка.

Содржи две активни материји: диметоморф (113 g/kg) и фолпет (600 g/kg).

Комбинацијата на овие две активни материји обезбедува потполна заштита на листовите и плодовите од пламеница.

Forum Star е формуларен во облик на водоравстворливи гранули (WG) што овозможува једноставна и сигурна примена.

ХЕМОМАК ПЕСТИЦИДИ

Поштенски фах 11
1400 Велес, Македонија
төл: 043/212-552; 212-553
fax: 043/243-210
e-mail: hemomak@t-home.mk

BASF

The Chemical Company

**Лидер помеѓу Системичните фунгициди
за успешна заштита од ПЕПЕЛНИЦА**

TRAPEZ

(репкопазол 100 г/л)

Триазолен фунгицид кој за само два часа е целосно навлезен во растението и дожд не може да го измие.

Не предизвикува ожеготини.

Не го попречува растот.

Не остава дамка на десертното грозде.

Не покажува резистентност и при повеќегодишна употреба.

Системичен препарат кој истовремено ги заштитува и ново пораснатите ластари после третирањето. Покрај на краставоста, одлично делува и на пепелницата кај јаболката постигнувајќи врвна заштита.

хемиска индустрија

HERBOS

Хрватски оригинални производи
со европски стандард и врвен квалитет
Тел./факс 02/2720-139, 2720-140, 2720-141
E-mail: herbos.sk@t-home.mk

